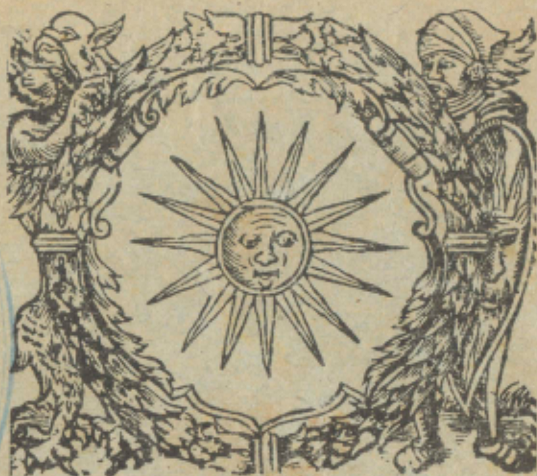
ПЕТРО ПАВЛОВИЧ

ПОДІЛЛЯ

ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ

PODOLIA

HISTORICAL MONUMENTS

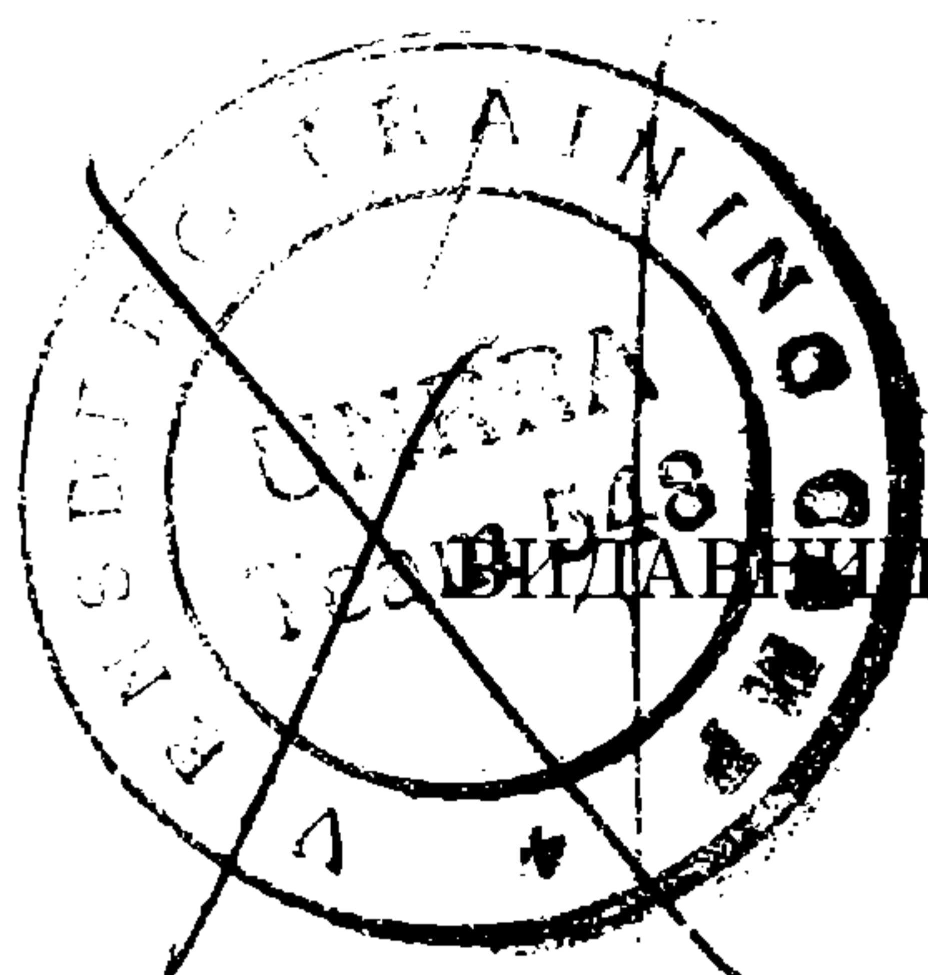
ВИДАВНИЦТВО „БРАМА СОФІЇ"
1946

ПЕТРО ПАВЛОВИЧ

ПОДІЛЛЯ

ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ

Ілюстроване видання

ВИДАВНИЦТВО „БРАМА СОФІЇ“ — АВҐСБУРҐ“ 1946

Сердечну подяку висловлює автор ВП. п. п. інж. Теодорові Ч., проф. В. Шаянові, проф. Михаловському, проф. Р. Гайдукові, М. Орестові за їх допомогу при оформленні цього видання.

PETRO PAVLOVYCH

PODOLIA
HISTORICAL MONUMENTS

LA PODOLIE
MONUMENTS D'HISTOIRE

PODOLIEN
HISTORISCHE DENKMÄLER

Edition: "The Gate of Sophia" * Augsburg 1946

Моїм коханим:
дружині, дітям і батькам

Автор

Чужина, серпень 1946 р.

КРАСО УКРАЇНИ, ПОДОЛЛЯ!
РОЗКИНУЛОСЬ МИЛО, НЕДБАЛО.
ЗДАЄТЬСЯ, ЩО ЗРОДУ НЕДОЛЯ,
ЩО ГОРЕ ТЕБЕ НЕ ЗНАВАЛО!

Леся Українка

КАМ'ЯНЕЦЬ

KAMYANETS

На південному заході України, між ріками Богом та Дністром і до Причорноморської низовини лежить чудесний край — Поділля.

Земля Подільська — „хлібом і молоком текуча країна, золоте яблуко України, серце меду“, пахуча квітами і барвиста садами.

І не дивно, що здавен точилася боротьба за цей край. На світанні української історії боронять Поділля київські князі. На початку 12 століття на Поділлі лютує навала Монгольсько-татарської орди, яка нищить і грабує все. З половини 14 ст. Поділля переходить під владу чужих держав (Литва, Польща, Туреччина, Росія).

Місто Кам'янець (Клепідава, Ляпідава, Петрідава, Camencia, Camenecum, Kamieniec) — засноване в другій половині 14 століття. Клепідавою (місто злодіїв) називали його греки, які терпіли від нападів місцевого населення, а Петрідавою (кам'яне місто) тому, що Кам'янець лежить на кам'яних скелях.

1331 року король литовський дає грамоту чотирьом князям Коріятовичам на володіння Подільською землею. На Поділлі тоді не було жадного міста — ні дерев'яного, ні мурованого. Літопис розповідає, що на місце, де нині місто Кам'янець, загнався, полюючи на оленя, князь Юрій Коріятович. Ця місцевість йому так подобалась, що він вирішив побудувати тут місто.

Вже в році 1434 Кам'янець стає центром і твердинею Поділля. Місто охороняє не лише джерела сировини для Західної Европи, але і боронить важливі торгові шляхи, якими йшли торгові валки з цінним крамом: винами, пахощами, дорогими матеріялами, виробами з золота, срібла, слонової кости. За часів Української козацької держави Кам'янець відіграв важливу ролю як твердиня і стратегічний пункт.

Підемо далі слідами пам'яток минулого, які збереглись і дотепер.

Старе місто-твердиня має найдавнішу історію. Лежить воно на скелях висотою 60—80 метрів над рівнем ріки, оточене природнім

яром до 200 м. завширшки. Довкола міста тече ріка Смотрич. До старого міста ідуть три дороги: із заходу, півночі і півдня. Дороги ці боронені укріпленнями.

Коли, року 1620, турецький султан Осман, обложивши місто, запитав: „Хто це будував?“ — Йому відповіли: „Бог, особливою природою місця“. — „То хай Бог його і здобуває“ — сказав султан і наказав військові відступити.

Входити до міста можна було лише трьома брамами. Західної брами вже немає. Добре збереглись Північна (т. зв. „Вітряна“) і Південна („Руська“) брами.

Брама „Вітряна“ з'єднана ліворуч з семиповерховою баштою Баторія (мал. 7, 12). Над брамою напис латинською мовою: »A. D. 1585. Per Steph. Bathory, R. P. conditum Stanislao Augusto regnante Polonis restauratum et auctum A. D. 1785«.[1]

Між двома бастіонами південної, „Руської“ брами (мал. 9) є виїздова брама, на ній герб Польщі — одноголовий орел, а під ним напис: »A. D, 1770«,

На центральній площі був старовинний ратуш з комплексом давніх будинків, на одному з них є цікавий напис: »Cuncta rapit cursu volucri mortalia tempus quae peperit virtus ea mater eis erit«.[2] На ратуші був герб Кам'янця і Поділля: Сонце на тлі 16-ти променів.

Цікаві тут старі костели. В катедральному костелі (мал. 8) заціліла каплиця в стилі ренесансу 16 ст., головний вівтар в стилі барокко з 18 ст. За турецьких часів цей костел був перемінений на мечет. Біля костелу турки побудували мінарет (мал. 8) в 51 метр висоти, з якого турки закликали своїх вірних до молитви.

В Домініканському костелі (мал. 10) залишилася проповідниця арабського стилю з білого мармуру, привезена з Стамбулу.

Тринітарський костел (мал. 11) в стилі барокко, з статуями на фасаді, які зображають сцени викупу полонених із турецької неволі.

Турецький міст (мал. 3, 4, 6) з'єднує Старе місто з Турецькою фортецею. Його збудували турки 1676 р., а 1876 р. міст значно поширено, камінь бар'єрів замінено деревом і покладено дерев'яний поміст. Цікаво те, що міст збудовано суцільною камінною стіною. Раніш води Смотрича протікали попід луком моста і творили чудесний водопад (мал. 6). Цей водопад і тепер чинний, але вже закритий турбінами електровні. Прекрасні краєвиди відкриваються

---

[1] Року Божого 1585 королем польським Стефаном Баторієм побудована, Станіславом Августом королем польським реставрована і збільшена року Божого 1785.

[2] Час летом птиці все захоплює — лише те, що здобуте чеснотою, є вічне.

в усі боки, коли стоїмо на мості. Дивимося вниз — маленькі хатки передмістя, як гнізда пташок, притулились до скель (мал. 3, 5).

Турецька фортеця (мал. 3, 4, 5) — складається з двох частин: старої — система башт і мурів, та нової — величезних земляних горбів з ровами, тунелями та іншими сховищами.

Стара фортеця (замок) існує з 14 ст. За часів князів Коріятовичів усі споруди були дерев'яними, у 16 ст. перебудовано їх на кам'яні. Фортеця була довгий час неприступною твердинею. На одній з арок цих стін є латинський напис: »Felix regnum, quod tempore pacis tractat bella«.[3]

Праворуч головної брами стоїть чотирикутна башта з 15 ст. — „Чорна башта" (мал. 3), злучена з муром замку. У башті цій є криниця глибиною 36 метрів і 5 м. в діяметрі. Це центр водопостачання фортеці. На фасаді башти напис також латинською мовою: »Deus 1544. Tibi soli gloria. Joh. Praeteus architector«.[4]

Подвір'я замку має площу 4.420 кв. м. і обведене високими кам'яними стінами, злученими з дев'ятьма баштами (16 ст.) В кожній башті зроблено бійниці і стрільниці.

Ліворуч головної брами, на розі Замку, над стрімкою скелею стоїть найвища башта. В ній був ув'язнений український народній герой — Устин Кармелюк (мал. 5).

На останній башті є таблиця з папською тіярою, а під нею на щиті дуб. Це герб папи Пія II. (1503 — 1513).

---

[3] Щаслива держава, яка і підчас миру готовиться до війни.

[4] Архітектор пише: »Боже Тобі одному слава«.

In the South-West of Ukraine in the district of the river Boh and Dnister till to the plain of the Black-Sea is lying a marvellous and delightful country — Podolia.

The Podolian earth is a "land abundant in bread and milk, the golden apple of the Ukraine, the heart of the honey," scenting with flowers and coloured with gardens.

And no wonder, that, since old ages many hard combats were fought for this country. In the Ukrainian early history the princes of Kiev defended the country. At the beginning of the 12th century, there was prevailing in Podolia the flood of Mongolian—Tartar hordes, who were plundering and ruining all. Since the middle of the 14th century Podolia got under the government of foreign states (Lithuania, Poland, Turkey, Russia).

Kamyanets (Klepidawa, Lapidawa, Petridawa, Camencia, Camenecum, Kamieniec) was founded in the 2nd half of the 14th century. The Greeks called the town Klepidawa (town of thieves) because they had to suffer from the sudden attacks of local inhabitants and Petridawa (town of stone) because the town was situated on rocks.

In 1331 the king of Lithuania delivered the government of Podolia to the 4 princes Korjatowitch. There were no towns in Podolia then neither wooden nor built in stone. The chronicle tells, that during a deer-hunting the prince Jury Korjatowytch came to the spot where the town Kamyanets is situated to-day. He was such pleased by this country that he decided to found a town there.

Already in 1434 Kamyanets became the centre of Podolia and was finished to a fortress. The town gathered and delivered raw materials to Western Europe, protected and defended important trade-routes on which the turnover of valuable goods, wine, perfumes, expensive stuffs and materials, products of gold, silver and ivory rolled up and down.

In the times of the Ukrainian Cossack state Kamyanets played an important roll as a fortress and strategical point.

Let us look on the emblems of the past which are saved up-to-date.

The old fortress—the town has the oldest history. It is situated on the rocks 60—80 metres above the rivers level, surrounded by a deep natural ravine about 200 metres wide. Round the town there flows the river Smotrytch. 3 routes lead to this old town: from the West, the North and the South. These routes are protected by fortifications. During the siege of the town by the Turkish Sultan Osman, he asked: „Who built it?" He was answered: „God, by the special arrangement of nature". „Then God may conquer it also" said the Sultan and ordered his army to retreat (1620 year).

It was possible to get into the town by 3 gates of the fortress. No trace of the West-gate is still existing. There are only saved well the Northern gate, the so called "Vitrjana brama" (wind gate) and the Southern one "Rusjka brama".

"Vitrjana brama" is connected on the left side with the seven-floor-tower—king Bathory tower (ill. 7, 12). Above the gate is the inscription: A. D. 1585 Per Steph. Bathory R. P. Conditum Stanislao Augosto Regnante Polonis Restauratum et Auctum A. D. 1785. Between two bastions of the Southern gate—Rusjka brama—(ill. 9) is the gateway and on it the arms of Poland—single headed eagle and below it the inscription A. D. 1770. On the main square was a town-hall with many old buildings and on one of them there was an interesting inscription: "Cuncta rapit cursu volucri mortalia tempus quae peperit virtus ea mater eis erit."

On the town-hall there were the weapons of Kamyanets and Podolia: The sun upon the background of 16 rays.

The old cathedral belongs to the curiosities of Kamyanets. In the Cathedral (ill. 8) the chapel in the Renaissance style of the 16th century and the high-altar in the Baroque style of the 18th century are saved. During the Turkish Government it was changed into a mosque. Near the church the Turks built a minaret (ill. 8) 51 metres high, from which the believers were called to pray.

In the church of the Dominican friars (ill. 10) the pulpit in Arabian style of white marble, brought from Istambul, has been saved.

The Trinitarian church (ill. 11) in the Baroque style statues at the façade, representing scenes of redeeming of Turkish captivity.

The Turkish bridge (ill. 3, 4, 6) is connecting the old town with the Turkish fortress. The bridge was built by the Turks in 1676. The bridge has the shape of a uniforme wall built of stone. In 1876 the bridge was rebuilt much wider and the barriers of stone on each side were exchanged for wooden ones. The cover of the bridge was made of wood. In the antiquity, the water of the Smotrytch roared beneath the bow of the bridge and formed a beautiful cascade (ill. 6). To-day the waterfall is still there but covered by the turbines of the electrical power station. From the bridge we have the views to splendid landscapes in all directions. Beneath the bridge the small houses of the suburb have leant against the walls of the rocks (ill. 3, 5).

The Turkish fortress (ill. 3, 4, 5) consists of two parts: of an old one—bastions with a system of walls, and of the new part of high hills with ditch, tunnels and shelters.

The old fortress—the castle—has been existing since the 14th century. At the time of the princes Korjatowytch all buildings were made of wood in the 16th century they were rebuilt in stone. The fortress has been impregnable for a long time. On the vault of the walls there is written: "Felix regnum, quod tempore pacis tractat bella." To the right of the principal gate there is standing the square tower — called ,,Chorna bashta," which derives from the XV., century (ill. 3). Chorna bashta is connected with the castle by the walls. A spring is in the tower 36 metres deep and 5 metres wide. The fortress was supplied with water by this spring. On the façade of the tower we see the inscription: "Deus 1544. Tibi soli gloria. Joh. Praeteus Architector." The yard of the castle has a surface of 4420 square metres and is surrounded by high stone walls which are connected by 9 bastions (16th century). In every tower there are arranged loop-holes and shooting stands. To the left of the main gate in the corner of the castle above the high and steep rock, there is the highest tower. In this tower there was kept in prison the Ukrainian national hero Ustyn Karmeluk (ill. 5).

On the last tower there is a board with the papal tiara and beneath it on a scutcheon the oak. These are the arms of the pope Pius II. (1503 to 1513).

Au sud-ouest de l'Ukraine dans le territoire des fleuves Boh et Dnister jusqu'à la plaine de la mer noire, s étend l'admirable et merveilleux pays: la Podolie.

Le sol de Podolie est un „pays où le pain et le lait abondent", „la pomme d'or de l'Ukraine", „le coeur du miel" embaumé de fleurs et coloré de jardins.

Et ce n'est pas étonnant, que depuis des siècles tant de combats ont été menés pour ce pays. Dans l'histoire ancienne de l'Ukraine des princes de Kiev défendirent le pays. Au commencement du XII. siècle régnait en Podolie le flot des hordes tartare-mongoliennes, lesquelles pillèrent, saccagèrent et ruinèrent tout lé pays. Dès la moité du XIV. siècle la Podolie tomba sous le joug d'états étrangers (la Lituanie, la Pologne, la Turquie, la Russie).

Kamjanec (Klepidawa, Lapidawa, Petridawa, Camencia, Camenecum, Kamieniec) fut fondée dans la seconde moitié du XIV. siècle. Les grecs appelèrent la ville Klepidawa (la ville des voleurs) parce qu'ils avaient eu beaucoup à souffrir des attaques des indigènes, et Petridawa (ville de pierre) parce que la ville est située sur un rocher. Dans l'année 1331 le pouvoir sur la Podolie fut remis par le roi de Lituanie aux 4 princes Korjatowytch. Dans ce temps là il n'existait pas encore dans la Podolie de villes, ni en briques, ni en bois. La chronique raconte, que pendant une chasse aux cerfs, le prince Jurij Korjatowytch arriva à la place ou est située aujourd'hui la ville de Kamjanec. Le paysage lui plut tellement qu'il se décida d'y fonder une ville.

En l'année 1434 déjà Kamjanec fut le centre de la Podolie et une forteresse. La ville rassembla et livra à l'Europe occidentale des produits bruts, protégea et défendit des voies commerciales importantes, sur lesquelles circulait en tous sens le commerce d'articles précieux, de vins, d'aromes, d'étoffes de grande valeur, et de drogues, de produits en or, en argent et en ivoire.

Pendant les temps de l'état des Cosaques de l'Ukraine Kamjanec jouait un rôle important come une forteresse et un point stratégique.

Laissons défiler devant nos yeux les traits caractéristiques du passé qui sont restés conservés jusqu'à nos jours. La vieille ville — forteresse a l'histoire la plus ancienne. Elle est située sur des rochers 60—80 m au dessus du niveau du fleuve, entourée d'un ravin naturel large de 200 m; tout autour de la ville coule le fleuve Smotrytch. Trois chemins conduisent à la vieille ville: de l'ouest, du nord et du sud. Ces chemins sont protégés par les fortifications. Pendant le siège de la ville par le sultan turc Osman, ce dernier demanda: „Qui est-ce qui l'a construite?" On lui repondit: „Dieu, par la position naturelle extraordinaire de l'endroit." „Eh bien alors, que Dieu la conquiert" dit le Sultan et ordonna à son armée de se retirer (1620 l'année).

On pouvait pénétrer dans la ville par trois portes de la forteresse. De la porte occidentale il n'existe plus de traces. La porte septentrionale, appelée: „Witrjana brama" (porte du vent) et la porte méridionale, appelée „Rusjka brama" sont encore bien conservés.

„Witrjana brama" est en connection à gauche avec la tour à sept étages, — tour du roi Bathory (voir fig. 7, 12) Au dessus du portail il y a une inscription „A. D. 1585. Per Steph. Bathory, R. P. conditum Stanislao Augusto regnante Polonis restauratum et auctum A. D. 1785". Entre deux bastions de la porte du sud „Rusjka brama" (fig. 9) se trouve la porte cochère avec les armoiries de Pologne au-dessus — un aigle à une tete-et l'inscription en dessous: „A. D. 1770". Sur la place principale il y avait un hotel de ville avec beaucoup de vieux bâtiments et sur l'un d'eux il y a une inscription intéressante: „Cuncta rapit cursu volucri mortalia tempus quae peperit virtus ea mater eis erit".

L'hôtel de ville portait les armoiries de Kamjanec et de Podolie: Le soleil sur le fond de 16 rayons.

Parmi les choses remarquables de Kamjanec se trouvent les vieilles églises. Dans la cathédrale (fig. 8) la chapelle en style renaissance du XVI siècle et le maître-autel en style baroque du XVIII siècle sont entièrement conservés. Pendant la domination turque cette église a été transformée en mosquée. A coté de l'église les turcs érigèrent un minaret, haut de 51 mètres (fig. 8) duquel les croyants étaient appelés à la prière.

Dans l'église des Dominicains (fig. 10) la chaire en style arabe en marbre blanc, apportée d'Istambul, est bien conservée.

L'église Trinitarienne (fig. 11) en style baroque a des statues sur sa façade, qui représentent des scènes du rachat des prisonniers de la captivité turque.

Le pont turc (fig. 3, 4, 6) joint la vieille ville avec la forteresse. Le pont fut construit par les Turcs en 1676. En 1876 ce pont fut élargi, les rampes latérales en pierre furent échangées contre des balustrades en bois. Le pont lui-meme fut également fait en bois. Le pont a la forme d'un mur uniforme en pierres. Dans les temps passés les eaux du fleuve Smotrych murmuraient sous les arches du pont et formaient une superbe cascade (fig. 6). La cascade existe encore aujourd'hui, mais elle est couverte par les turbines de l'usine d'électricité. Du pont s'ouvre une vue magnifique sur le paysage de tous les cotés. Sous le pont les petites maisons de la banlieue s'appuient contre les murailles de rochers (fig. 3, 5).

La forteresse turque (fig. 3, 4, 5) consiste de deux parties: une ancienne, formée de bastions et créneaux et une nouvelle, formée de grands remparts de terre et de fossés, de tunnels et de plusieurs autres caveaux.

La vieille forteresse — le château fort — existe depuis le XIV. siècle. Du temps des princes Korjatowytch toutes les constructions étaient en bois, au XVI. siècle elles furent remplacées par la pierre. La forteresse était longtemps imprenable. Sur la voute des murs est écrit: „Felix regnum, quod tempore pacis tractat bella".

A la droite du portail principal se trouve la tour quadrangulaire, appelée „Tchorna bachta", qui provient du XV. siècle (fig. 3) „Tchorna bachta" est en communication avec le château fort par le mur. Dans la tour se trouve le puits, profond de 36 mètres et large de 5 mètres. C'est ce puits qui fournissait l'eau à la forteresse. Sur la façade de la tour, il y a l'inscription suivante: „Deus 1544. Tibi soli gloria. Joh. Praeteus Architector". La cour de la forteresse a une superficie de 4420 m², et elle est entourée de hauts murs en pierres, qui sont joints par des bastions (XVI. siècle). Dans chaque tour se trouvent des meurtrières et des postes de tir.

A la gauche du portail principal, au coin du château fort au-dessus du rocher haut et escarpés, se trouve la plus haute tour. Dans cette tour a été tenu en prison le héros national ukrainien Ustyn Karmeluk (fig. 5).

Sur la dernière tour se trouve un écriteau avec la tiare pontificale et au-dessous sur un blason se trouve un chêne. Ce sont les armoiries du Pape Pie II (1503—1513).

Im Südwesten der Ukraine, im Gebiete der Flüsse Boh und Dnister bis zur Schwarzmeerebene, liegt das wunderbare und entzückende Land — Podolien.

Der podolische Boden ist ein Land, „wo Brot und Milch im Überfluß sind, ist der goldene Apfel der Ukraine, das Herz des Honigs", duftend von Blumen und farbig von Gärten.

Und kein Wunder, daß seit alten Zeiten viele harte Kämpfe um dieses Land geführt wurden. Schon in der ukrainischen Urgeschichte verteidigten die Kyjiver Fürsten das Land. Am Anfang des XII. Jahrhunderts herrschte in Podolien die Flut der mongolisch-tatarischen Horden, welche alles plünderten und ruinierten. Seit der ersten Hälfte des XIV. Jahrhunderts fiel Podolien unter die Herrschaft fremder Staaten (Litauen, Polen, Türkei, Rußland).

Kamjanec (Klepidawa, Lapidawa, Petridawa, Camencia, Camenecum, Kamieniec) wurde in der zweiten Hälfte des XIV. Jahrhunderts gegründet. Die Griechen nannten die Stadt Klepidawa (die Stadt der Diebe), weil sie infolge der Überfälle der örtlichen Einwohnerschaft viel gelitten haben, und Petridawa (steinere Stadt), weil die Stadt auf Felsen gelegen ist.

Im Jahre 1331 übergab der König von Litauen die Herrschaft über Podolien den vier Fürsten Korjatowytsch. In Podolien waren damals noch keine Städte, weder hölzerne noch gemauerte. Die Chronik erzählt, daß während einer Hirschjagd der Fürst Korjatowytsch auf die Stelle kam, wo heute die Stadt Kamjanec liegt. Die Gegend gefiel ihm dermaßen, daß er sich entschloß, dort die Stadt zu gründen.

Schon im Jahre 1434 wurde Kamjanec zum Mittelpunkt von Podolien, zu einer Festung ausgebaut. Die Stadt sammelte und lieferte an Westeuropa Rohstoffe, schützte und verteidigte wichtige Handelswege, auf denen Wagen mit wertvollen Waren, Weinen, Wohlgerüchen, teuren Stoffen und Materialien, Erzeugnissen aus Gold, Silber und Elfenbein hin- und herrollten.

Während der Zeiten des ukrainischen Kosakenstaates spielte Kamjanec eine bedeutsame Rolle als Festung und als strategischer Punkt.

Wollen wir die Wahrzeichen der Vergangenheit, welche bis in unsere Zeiten erhalten blieben, vor unseren Augen vorbeiziehen lassen!

Die alte Stadt — Festung — hat die älteste Geschichte. Sie liegt auf einem Felsen 60 bis 80 m über dem Flußspiegel, umgeben von einer tiefen, bis 200 m breiten Naturschlucht. Rings um die Stadt herum fließt der Fluß Smotrytsch. Zu der alten Stadt führen drei Wege: vom Westen, Norden und Süden. Diese Wege sind durch den Festungsgürtel geschützt. Während der Belagerung der Stadt durch den türkischen Sultan Osman, fragte derselbe: „Wer hat sie gebaut?" Man antwortete ihm: „Gott, durch die besondere Anlage der Natur." „Dann soll auch der Herrgott sie erobern", sagte der Sultan und befahl seinem Heere den Rückzug (1620 J.).

Man konnte durch drei Festungstore in die Stadt hineingelangen. Vom Westtor ist keine Spur mehr vorhanden. Es sind noch gut erhalten: das nördliche: „Witrjana brama" (Windtor) und das südliche „Rusjka brama" genannt.

„Witrjana brama" ist links mit dem siebenstöckigen Turm, dem König Bathory Turm, verbunden (Bilder 7, 12). Über dem Tor ist die Aufschrift: „A. D. 1585 Per Steph. Bathory, R. P. conditum Stanislao Augusto regnante Polonis restauratum et auctum A. D. 1785". Zwischen zwei Bastionen des südlichen Tores — „Rusjka brama" — (Bild 9) ist das Ausfahrtstor, auf ihm das Wappen von Polen — der einköpfige Adler — und unter ihm die Aufschrift: „A. D. 1770". Auf dem Hauptplatz war ein Rathaus mit vielen alten Gebäuden. Auf dem einen steht eine interessante Aufschrift: „Cuncta rapit cursu volucri mortalia tempus quae peperit virtus ea mater eis erit." Auf dem Rathaus war das Wappen von Kamjanec und Podolien: Die Sonne auf einem Hintergrund von 16 Strahlen.

Zu den Merkwürdigkeiten in Kamjanec gehören die alten Kirchen. In der Kathedrale (Bild 8) ist die Kapelle im Renaissancestil des XVI Jahrhunderts und der Hauptaltar im Barockstil aus dem XVIII Jahrhundert ganz erhalten geblieben. Während der türkischen Herrschaft wurde diese Kirche in eine Moschee umgebaut. Bei der Kirche wurde durch die Türken ein 51 m hohes Minarett gebaut (Bild 8), von welchem ihre Gläubigen zum Gebet gerufen wurden.

In der Dominikanerkirche (Bild 10) ist die Kanzel im arabischen Stil, aus weißem Marmor, aus Istambul hergebracht, noch erhalten.

Die Trinitarierkirche (Bild 11) im Barockstil zeigt Statuen an der Fassade mit Szenen, die das Freikaufen aus der türkischen Gefangenschaft darstellen.

Die türkische Brücke (Bild 3, 4, 6) verbindet die alte Stadt mit der türkischen Festung. Die Brücke wurde durch die Türken im Jahre 1676 gebaut. Sie hat die Form einer einheitlichen steinernen Wand. Im Jahre 1876 wurde die Brücke viel breiter ausgebaut, und die steinernen Seitenbarrieren wurden mit hölzernen vertauscht. Der Brückenbelag wurde auch aus Holz ausgeführt. Im Altertum rauschten die Wässer des Smotrytsch unter dem Bogen der Brücke hindurch und bildeten einen wundervollen Wasserfall (Bild 6). Heute ist der Wasserfall zwar vorhanden, aber durch die Turbinen des Elektrizitätswerkes verdeckt. Von der Brücke aus erschließen sich uns herrliche Landschaften nach allen Seiten. Unterhalb der Brücke haben sich die kleinen Häuser der Vorstadt an die Felsenwände angelehnt (Bilder 3, 5).

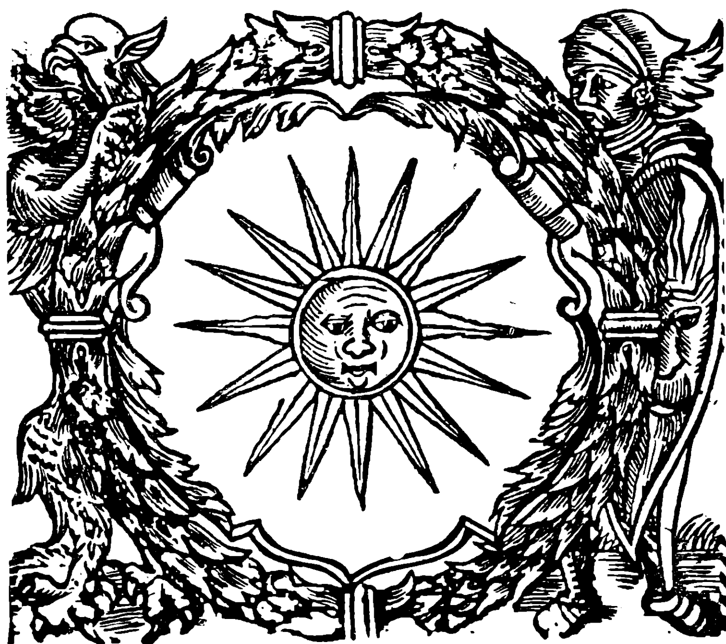

Die türkische Festung (Bilder 3, 4, 5) besteht aus zwei Teilen: einem alten, mit Bastionen und Mauernsystem und dem neuen Teile mit übergroßen Erdhügeln, mit Graben, Tunnels und mehreren anderen Bunkern.

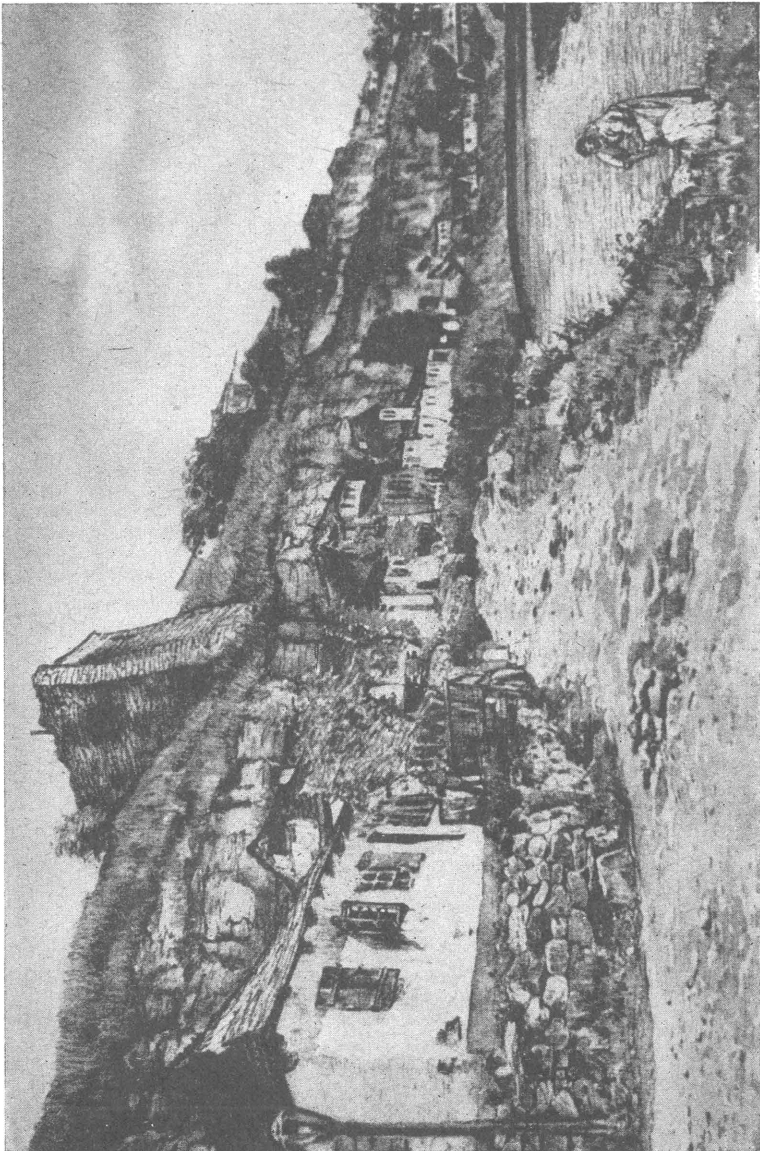
Die alte Festung — die Burg — existiert seit dem XIV Jahrhundert. Zu Zeiten der Fürsten Korjatowytsch waren alle Anlagen aus Holz gefertigt. Im 16. Jahrhundert wurden sie in Stein umgebaut. Die Festung war lange Zeit uneinnehmbar. Auf der Bogenwölbung der Wände steht geschrieben: „Felix regnum, quod tempore pacis tractat bella." Rechts vom Haupttor steht der viereckige Turm „Tschorna baschta" genannt, der aus dem 15 Jahrhundert stammt (Bild 3). „Tschorna baschta" ist durch eine Mauer mit der Burg verbunden. Im Turm befindet sich ein Brunnen, 36 m tief und 5 m breit. Aus diesem Brunnnen wurde die Festung mit Wasser versorgt. An der Fassade des Turmes ist die Aufschrift: „Deus 1544. Tibi soli gloria. Joh. Praeteus Architector". Der Burghof hat eine Oberfläche von 4420 qm und ist mit hohen Steinwänden umgeben, die durch neun Bastionen verbunden sind (16. Jahrhundert). In jedem Turm sind Schießscharten und Schießstände eingerichtet.

Links vom Haupttor, an der Ecke der Burg, über einem hohen und steilen Felsen, befindet sich der höchste Turm. In diesem Turm war der ukrainische Volksheld Ustyn Karmeluk gefangen gehalten (Bild 5).

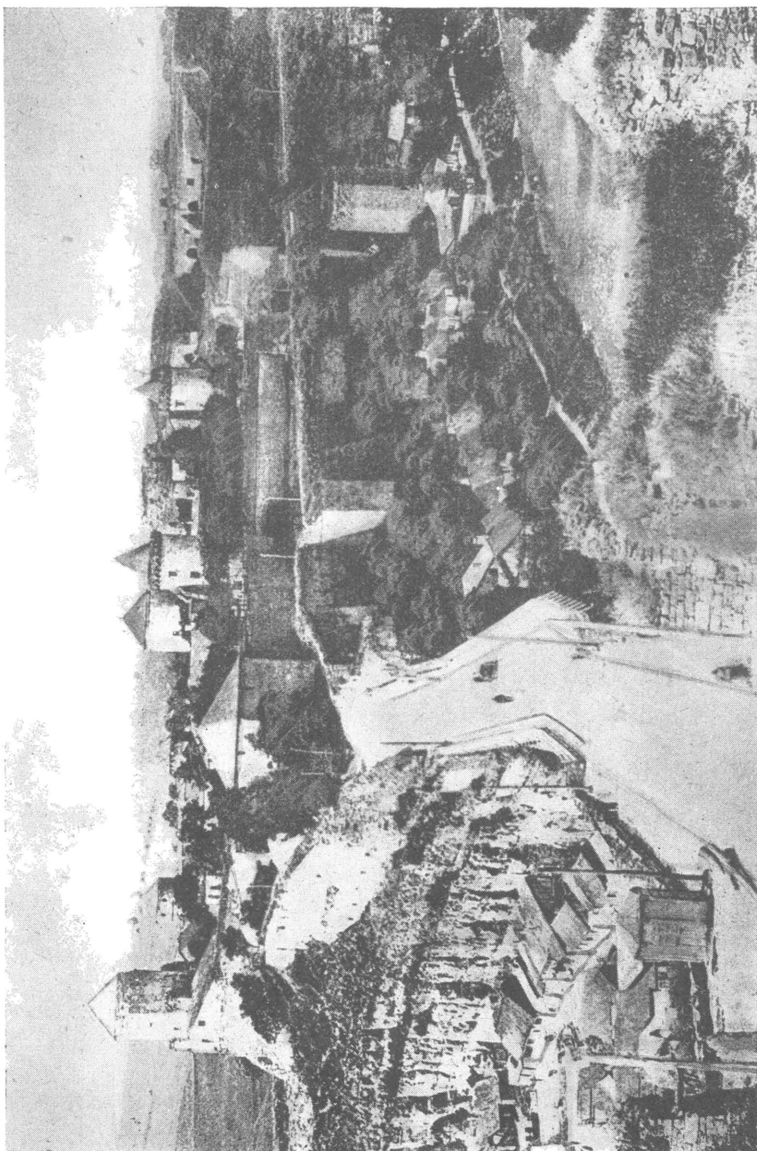
An dem letzten Turm befindet sich eine Tafel mit der päpstlichen Tiara und darunter auf einem Schilde eine Eiche. Es ist das Wappen des Papstes Pius II (1503—1513).

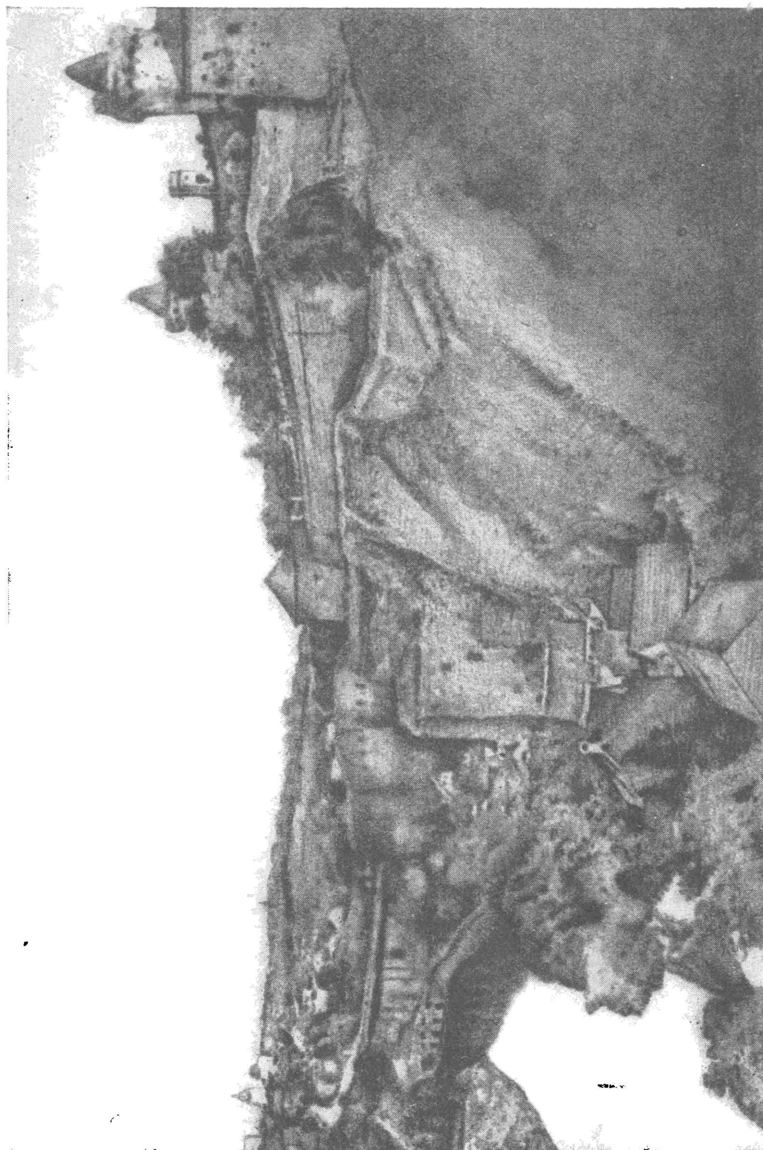
1. Герб Поділля і Кам'янця
The weapon of Podolia and Kamyanets
Armoirie de la Podolie et de la ville Kamjanec
Wappen von Podolien und Kamjanec

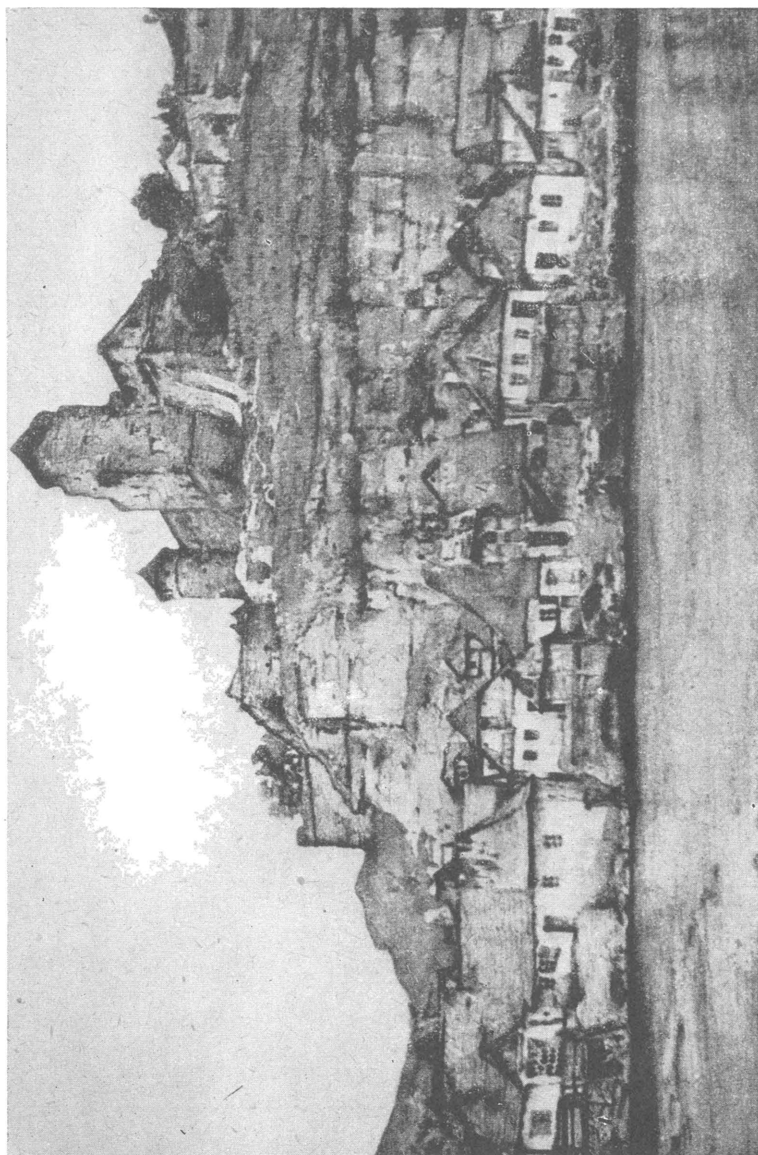
2. Старе передмістя і залишки укріплень
The old suburb with the remainders of the fortress
Le vieux faubourg avec les restes des fortifications
Die alte Vorstadt mit Resten der Befestigung

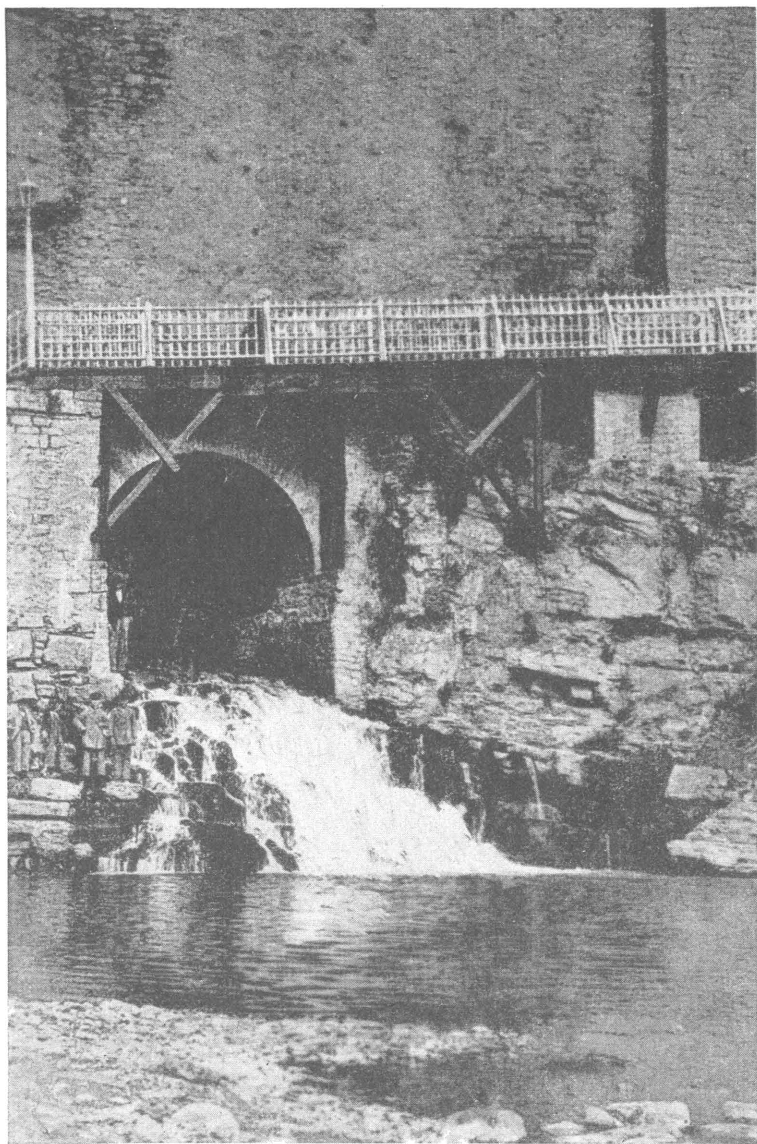
3. Турецька фортеця і турецький міст
Turkish fortress and Turkish bridge
Forteresse turque et pont turc
Türkische Festung und türkische Brücke

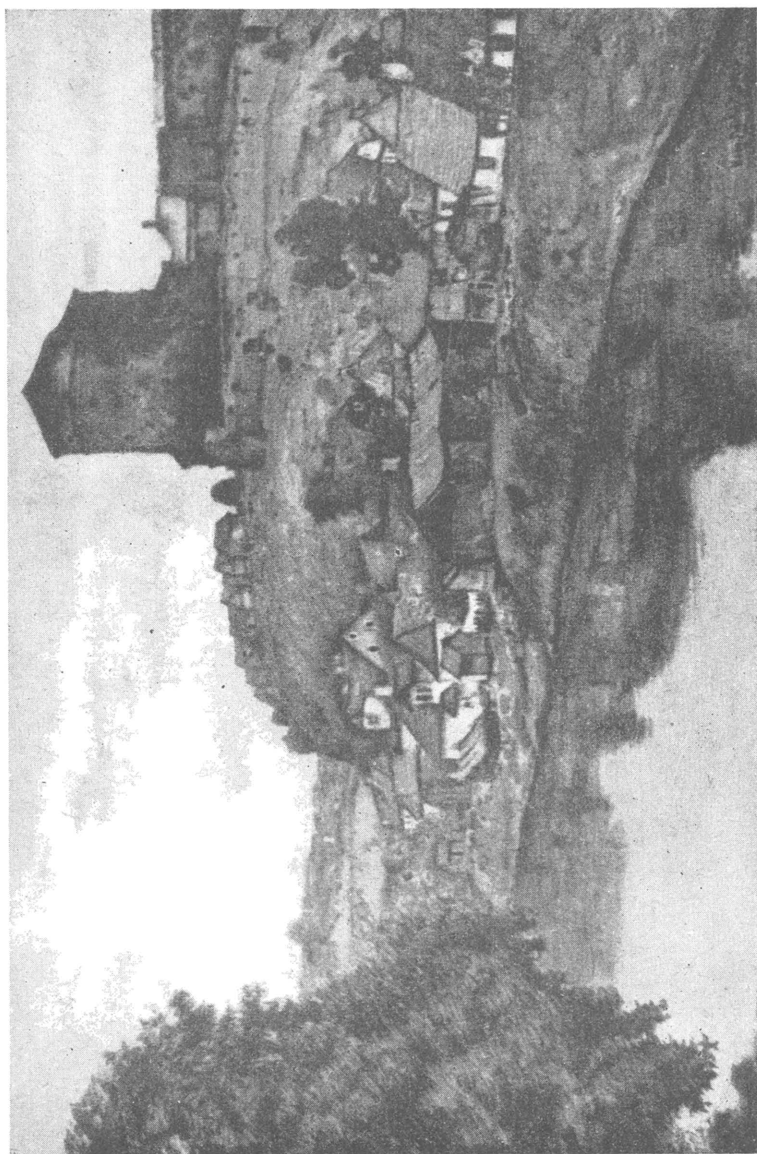
4. Турецька фортеця і турецький міст
Turkish fortress and Turkish bridge
Forteresse turque et pont turc
Türkische Festung und türkische Brücke

5. Турецька фортеця і передмістя „Карвасари"
Turkish fortress and suburb "Karvasary"
Forteresse turque et faubourg „Karwasary"
Türkische Festung und Vorstadt „Karwasary"

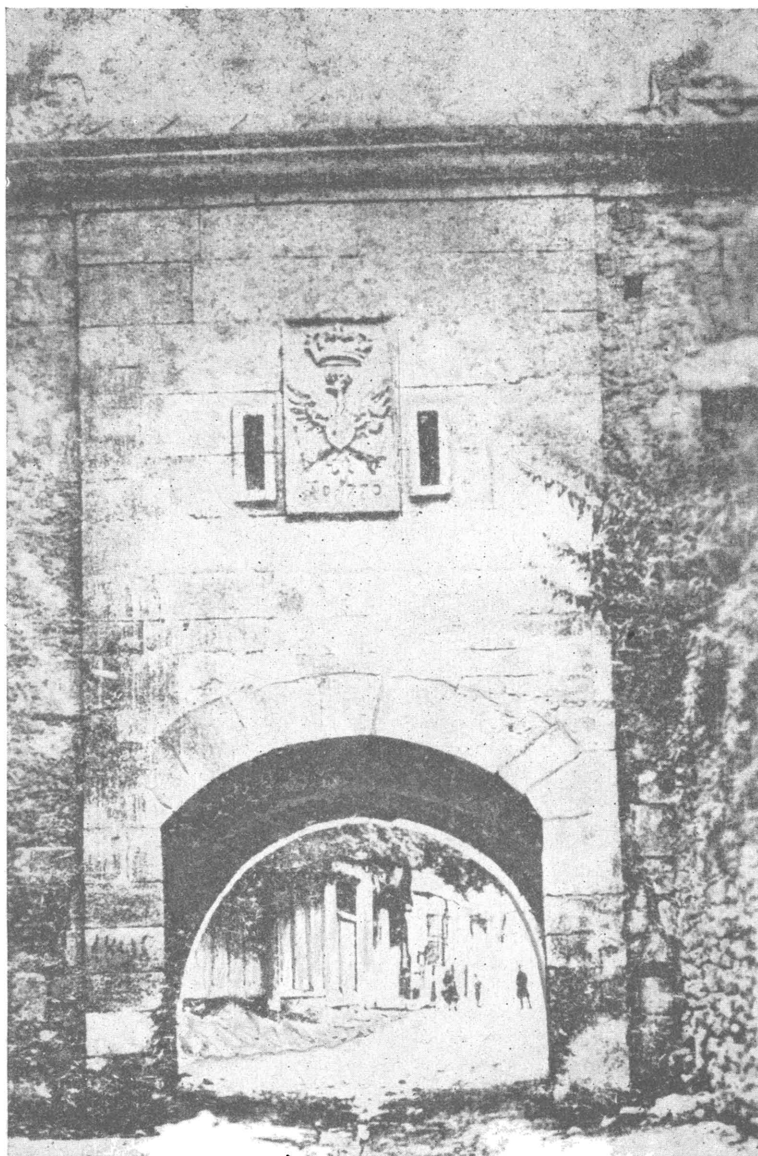
6. Водопад під турецьким мостом
Cascade below the Turkish bridge
Cascade sous le pont turc
Wasserfall unter der türkischen Brücke

7. Башта Баторія
King Bathory's Bastion
Bastion du roi Bathory
Bastion des Königs Bathory

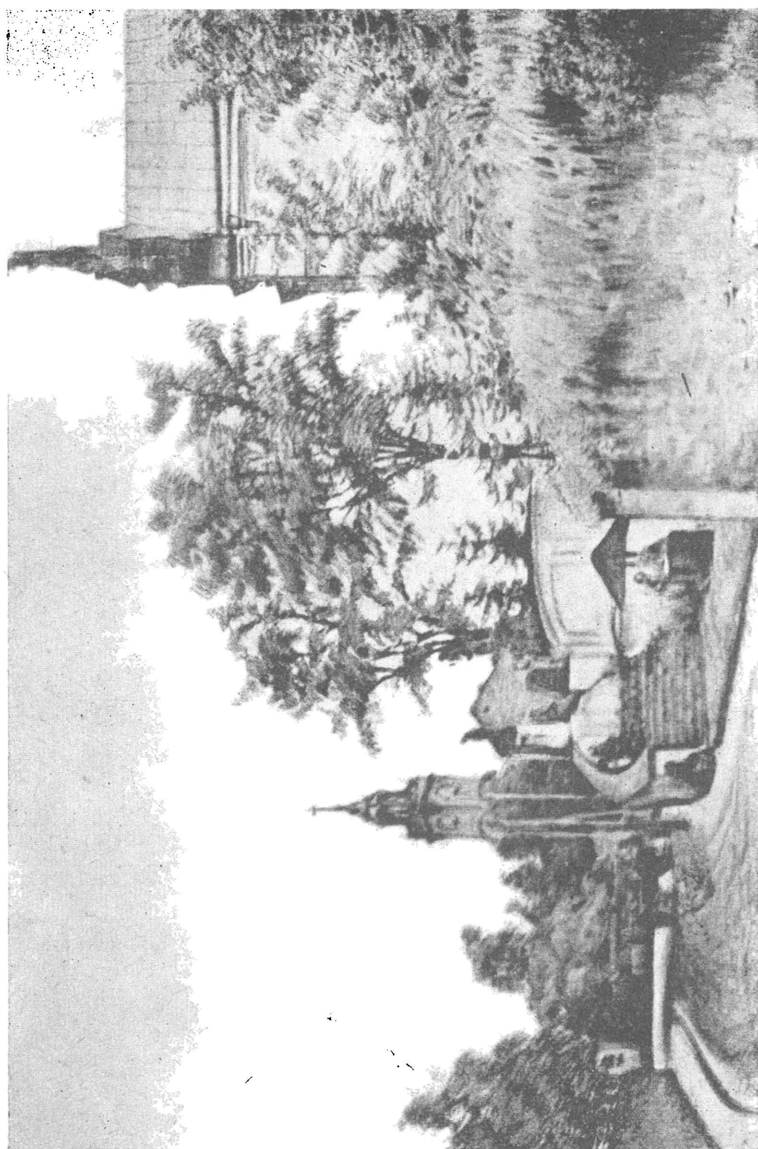
8. Катедральний костел з турецьким мінаретом
Cathedral with the Turkish minaret
Cathédrale avec le minaret turc
Kathedrale mit dem türkischen Minarett

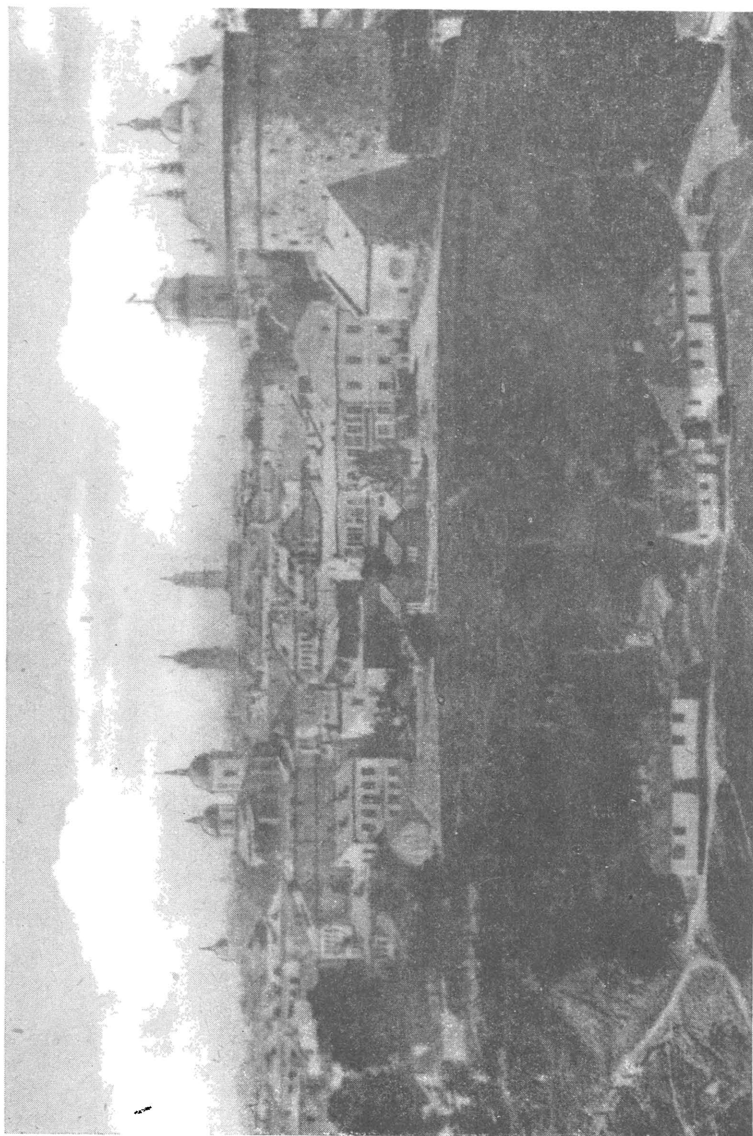
9. „Руська брама"
"Rusjka brama"
„Rusjka brama"
„Rusjka brama"

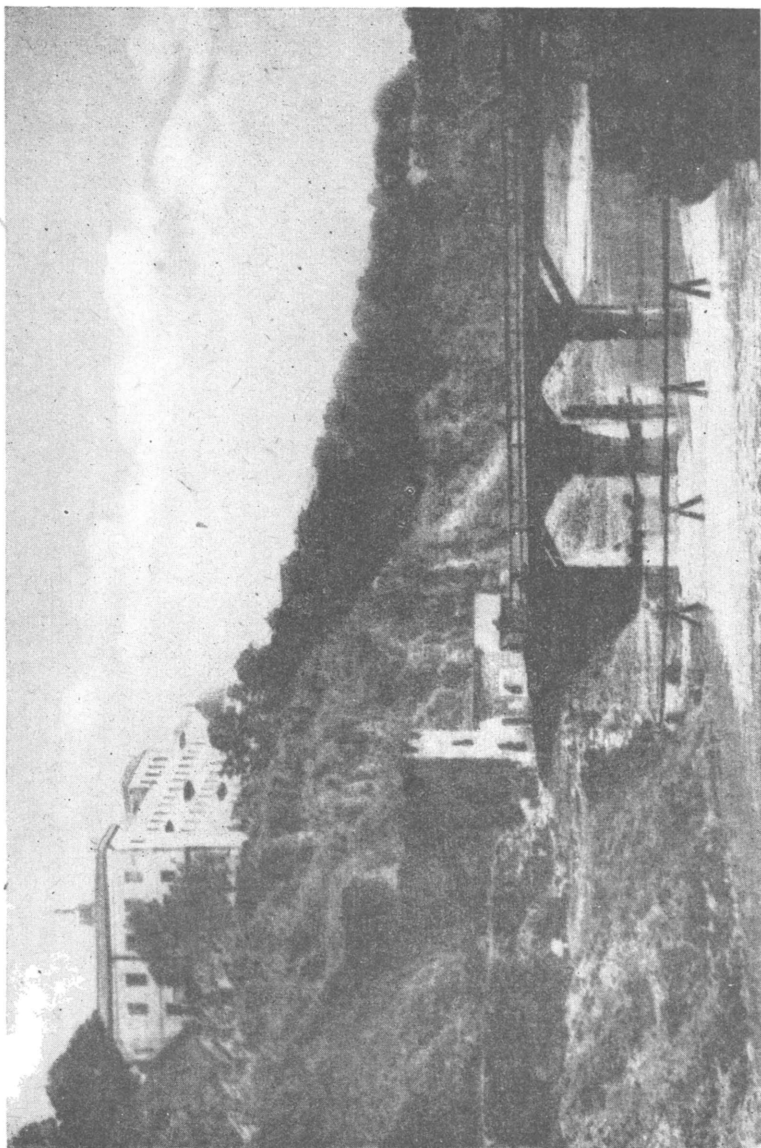
10. Домініканський костел
Church of Dominican friars
Église des Dominicains
Dominikanerkirche

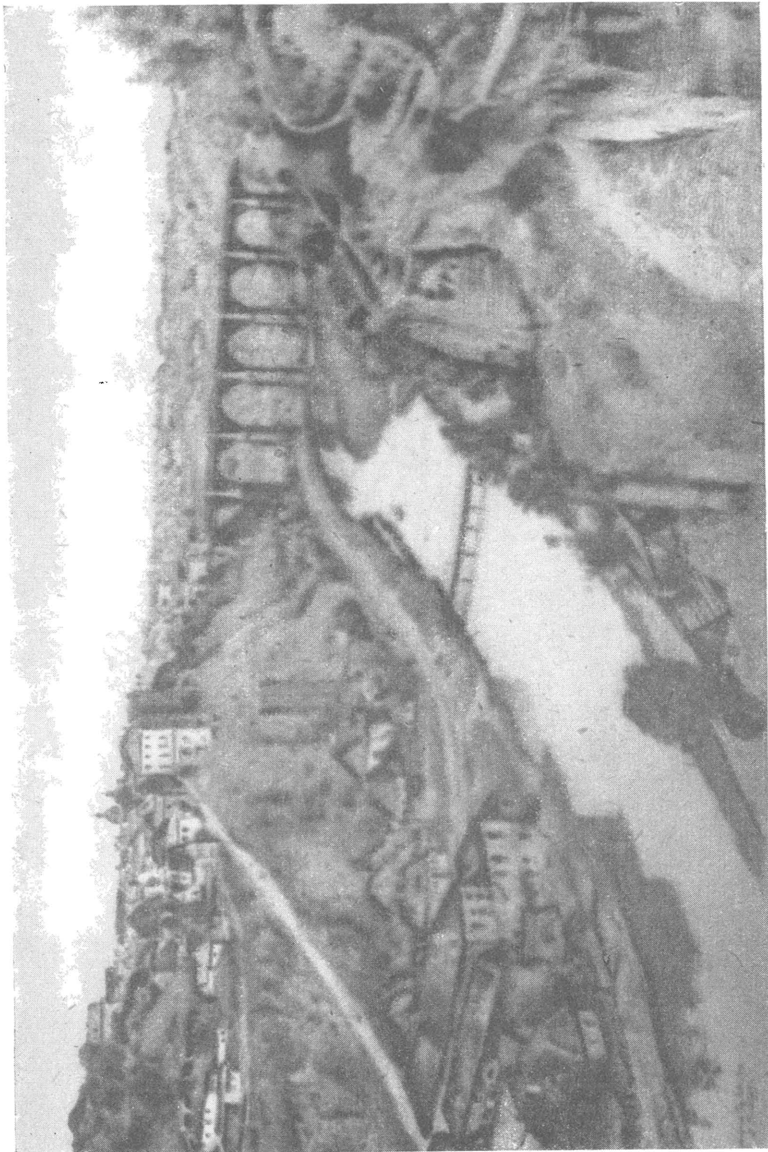
11. Тринітарський костел
Trinitarian church
Église des Trinitariens
Trinitarierkirche

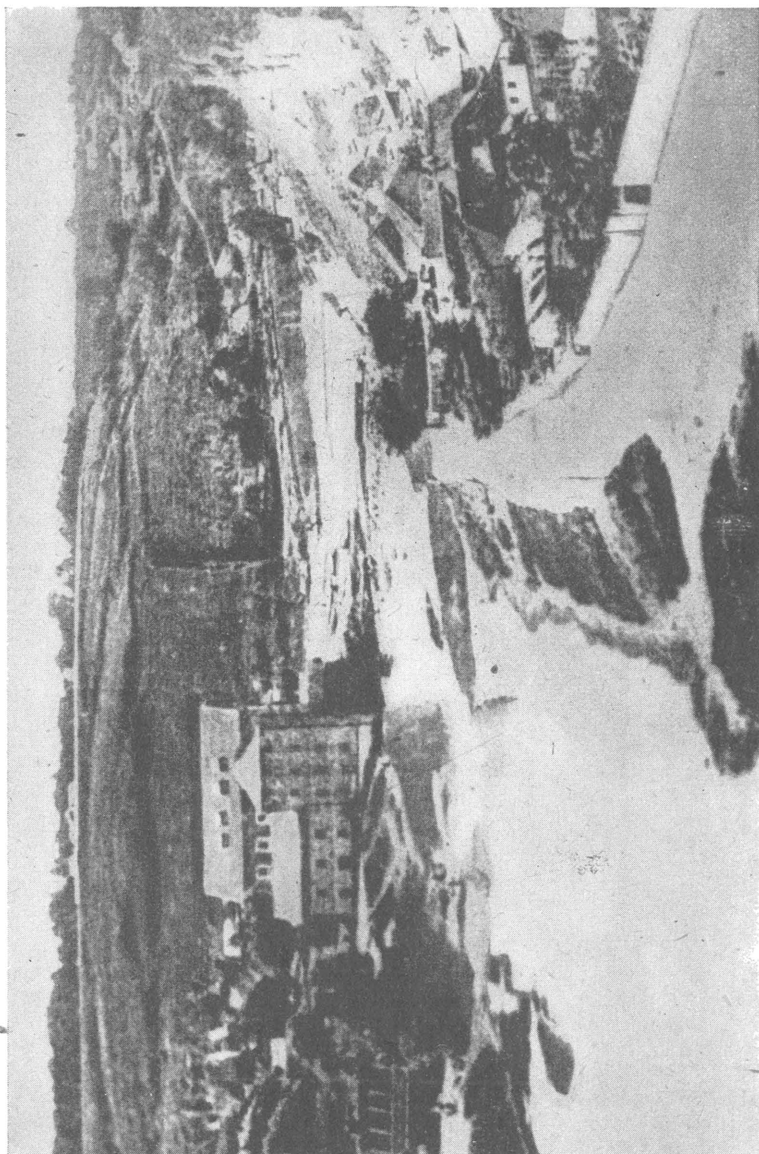
12. Місто з півночі
The town seen from the North
La ville vue du nord
Die Stadt von Norden gesehen

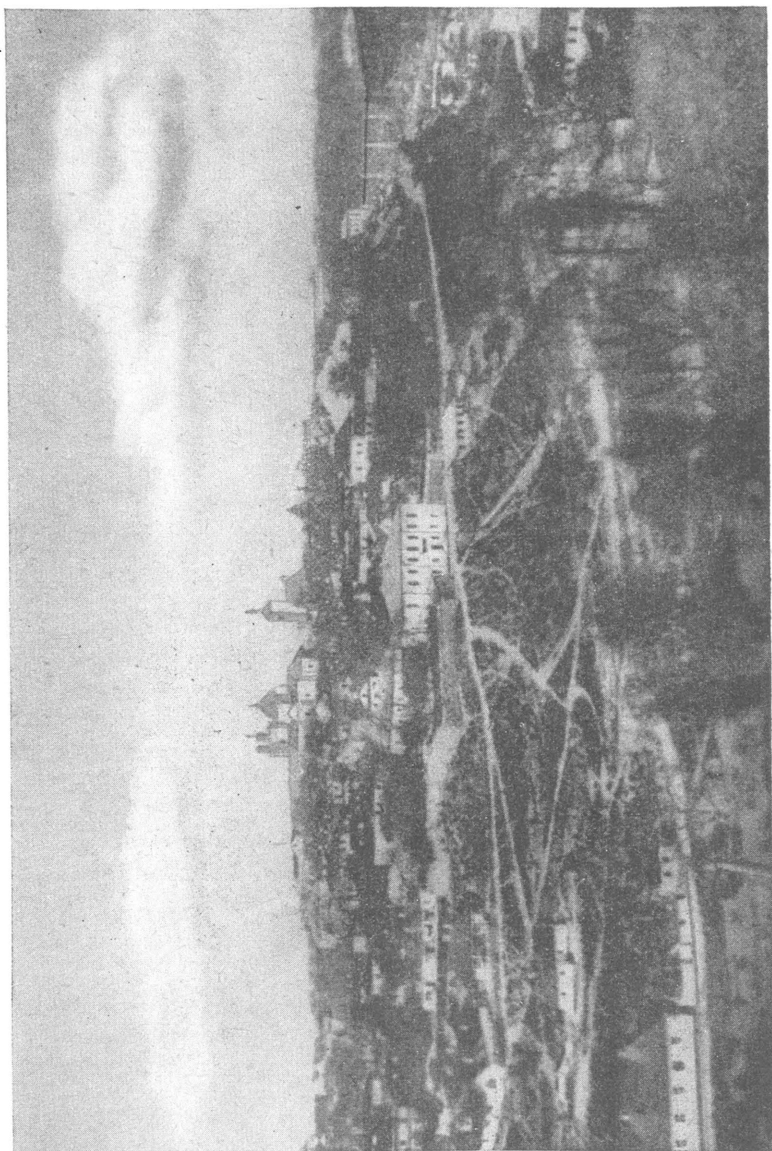
13. Старий міст
Old bridge
Vieux pont
Alte Brücke

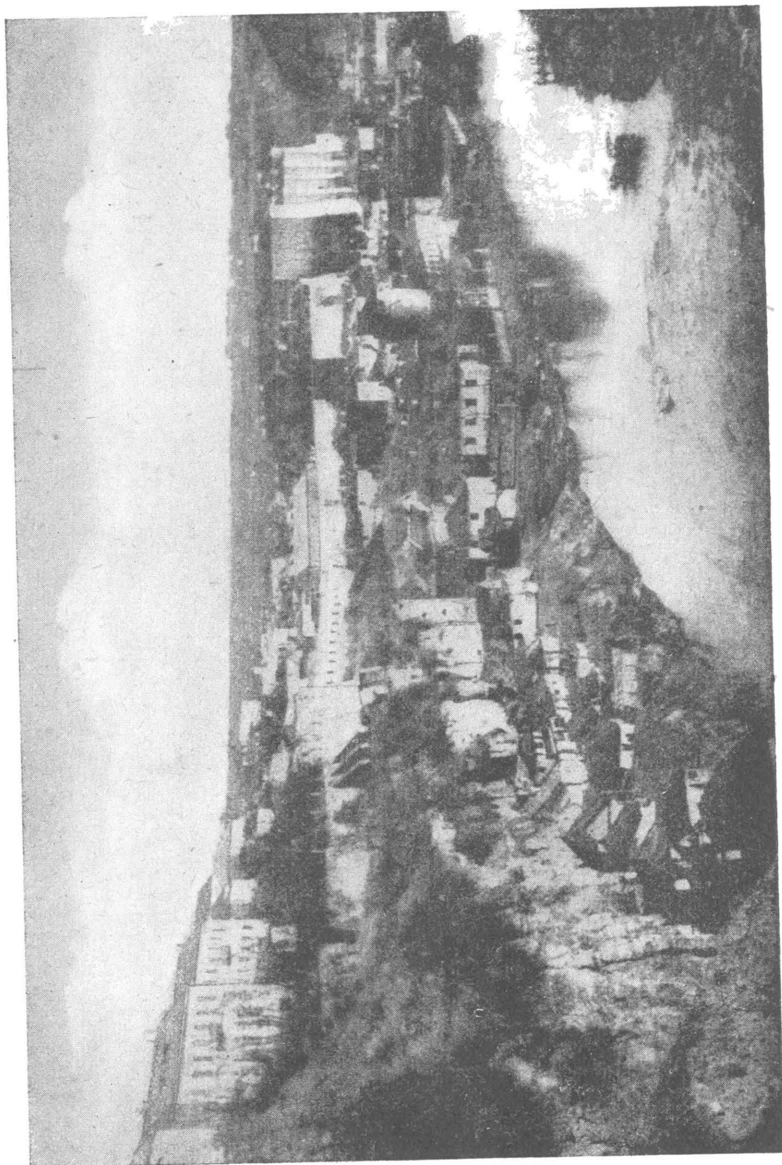
14. Новий міст (38 метрів висоти)
New bridge (38 m high)
Nouveau pont (haut de 38 m)
Neue Brücke (38 m hoch)

15. Передмістя „Видрівка“
Suburb "Vydrivka"
Faubourg „Wydriwka"
Vorstadt „Wydriwka"

16. Місто з південного сходу
The town seen from the South-East
La ville vue du sud-est
Die Stadt von Südosten gesehen

17. Місто з південного заходу
The town seen from the South-West
La ville vue du sud-ouest
Die Stadt von Südwesten gesehen

КРАСО, НА БЕРЕЗІ ВИСОКІМ!
САДИ, ЛІСИ, ПРОСТОРИ НИВ...
ШИРОКИЙ БОГ ТЕБЕ ПОТОКОМ
ПРОЗОРИХ ВОД СВОЇХ ОБМИВ.

Валеріян Тарноградський

ВИННИЦЯ

VINNITSA

Місто Винниця вперше згадується в літопису, як укріплене місто, в другій половині 14. століття, коли князі Коріятовичі будують тут великий замок. Замку цього давно вже немає. 1424 р. татари зруйнували Винницю і спалили замок. Однак замок відновили. 1580 р. татари знову палять замок і вже дощенту. Ще на початку 19. століття було видно руїни замку на горі, яка тепер перетворена в каменярню (мал. 19).

Замок являв собою характеристичні укріплення міста, зроблені з дерева і землі. Описи замку, подані в 1545 і 1552 роках, говорять, що замок Коріятовичів стояв на горі-скелі над Богом, яка мала понад 40 метрів висоти. Це було єдине місце захисту від татарських нападів і сюди ховалися мешканці міста та близьких околиць з худобою і майном. Стіни були зроблені з дерева в зруб. Між деревом насипалася земля. Замок мав вежі з стрільницями: одну браму і був оточений глибоким ровом. До стін з внутрішнього боку було прибудовано 30 дерев'яних приміщень, вкритих землею. Крім цього, було 20 льохів. Озброєння складалося з 3-х гармат, 20 гаківниць та 39 аркебузів, а на помостах стін лежав запас колів і каміння. На вежах та стінах вартувала сторожа.

З першої половини 16. століття Винниця розбудовується на правому березі ріки Бог. На початку 17. століття до Винниці з'являються єзуїти і домініканці. З наказу польського короля Володислава IV єзуїти року 1649 будують навколо своєї резиденції-костелу, школи, домівки для ченців тощо — високі стіни, які згодом дістають назву „Мури". Ці стіни і боронили їх від нападів татар та грізних виступів українських козаків та селянства (мал. 20). В сусідстві з єзуїтами в „Мурах" розташувалися 1632 р. монахи іншого католицького ордену — домініканці, які зайняли західню частину „Мурів". Єзуїти і домініканці відмежувалися високою стіною (мал. 21, 22, 23).

З стародавніх будівель „Мурів" тепер лишився добре зацілілий головний корпус, де був костел і кляштор єзуїтів (тепер Український Собор). Всередині будинок має багато темних коридорів

і малих, слабо освітлених кімнат. Грубі стіни нагадують фортечні будівлі. Первісна архітектура цього будинку трохи порушена пізнішими ремонтами покрівлі (мал. 22).

Костел домініканів та двоповерховий кляштор з келіями для ченців, прибудований до нього з заду із двох боків, також добре збереглись. Ця будівля оформлена в стилі пізнього барокко (мал. 23, праворуч). Сумні келії домініканського кляштору, розташовані по один бік суворого коридору, відтворюють у нашій уяві картини з життя домініканів. До старих будівель належить також двоповерховий будинок, який розмежовував території домініканів і єзуїтів (мал. 21).

В 1650 році Винниця входить до складу Кальницького полку, на чолі якого стояв український полковник Іван Богун. Популярність Богуна в Україні була величезна. Знала про нього і ціла Европа. Писали про Богуна французькі й англійські часописи, писали літописці українські, польські, московські, але ніхто не писав про Богуна зле. З Винниці Богун зробив сильну твердиню. Зимою 1651 року польський гетьман Калиновський напав на Винницю. Одначе Богун не був заскочений. Він наказав козакам повирубувати ополонки на ріці Бог і добре замаскувати їх. Заманивши на лід польське військо, прийняв бій. Військо Калиновського було розгромлене. Богунові стали в пригоді фортечні стіни „Мури“ (мал. 20). Ось що писав про полковника Богуна польський історик Кубаля: „львина відвага, рухливість вужа, хитрість лиса і легковійність вітру — тремтіли в кожній жилі Богуна. Вольність, простір, степ і війна були його стихією“.

Церква св. Миколи являє собою дуже цікаву пам'ятку української церковної архітектури. Церква збудована 1746 року в барокковому стилі, з галицькими елементами. Сама невеличка, стіни з брусів дерева. Розподілена на три частини: притвор, середню частину, вівтар (мал. 24). Над кожною з них підіймається чотирикутна, вкрита дахом башта з підбанниками і банею. Церква оперезана критою ґалерією (опасанням) з дерев'яними стовпчиками. Церква обшита прямовисно дошками.

Біля церкви стоїть окремо дзвіниця (мал. 25, праворуч). Її підпирають чотири муровані стовпи. Дзвіниця збудована з дерев'яних, рублених стін, критих також дошками. Дзвіниця збудована пізніше.

Капуцинський кляштор заложив у центрі міста 1745 року староста Винниці Людвиг Калиновський (мал. 26). Капуцини прийшли до Винниці пізніше за єзуїтів і домініканів і проіснували аж до 1888 року. Вони займались ремісництвом: збирали і витоплювали бджоляний віск, виробляли свічки, варили пиво, а також займались садівництвом. Кляштор обведений високою стіною з стародавньої

цегли. Стіна заходила на половину головної вулиці, але цей виступ знесено р. 1928 з метою поширення вулиці. Високе біле чоло кляштору просто оздоблене, має вікна лише на другому поверсі. Перед головним чолом кляштору є виступ. На внутрішній поверхні цих стін намальовані цікаві фрески (14 штук), що зображають Страсті Христові.

У Винниці є чимало пам'яток, з якими зв'язане ім'я українського письменника Михайла Коцюбинського. До наших днів зберігся будинок-музей, де письменник народився 17. вересня 1864 року і жив 33 роки (мал. 27). Малий будиночок тоне в розкішній зелені саду і чудових квітах, які так любив Михайло Коцюбинський.

За містом, біля села Сабарова, на лівому березі Богу в пишно розбуялому грабовому лісі лежить над водою велика скеля — „Камінь Коцюбинського“ (мал. 28). Пам'яткова таблиця з білого мармуру говорить, що тут Михайло Коцюбинський писав свої перші твори.

Окрім будинку-музею є поруч нього ще кілька будинків які збудував дід письменника (по матері) Максим Абаза, назвавши свій хутір „Абазівкою“ (мал. 29). Тут у 80-х роках, як і за давніших часів, збирались ярмарки, сходилося багато народу і купців, співали лірники і бандуристи.

For the first time, the town of Vinnitsa was mentioned in the chronicle as a fortified town in the second half of the 14th century, when the princes Korjatowytch began with the building of a big castle. Since a long time, there has not existed a vestige any longer. The Tartars have destroyed Vinnitsa and burnt the castle in 1424. The castle was restored. In 1580 the castle was burnt againt by the Tartars but this time totally. Still in the beginning of the nineteenth century, most of the ruins of the castle were to be seen. There is a quarry to-day on the very place (ill. 19).

The castle was characteristic by its buildings. The fortifications were made of wood and earth. The description of the castle of 1545 and 1552 contains the following:

The castle of the princes Korjatowytch was situated on a rocky mountain on the Boh. The mountain was more than 40 metres high. That was the only place which protected from the sudden attacks of the Tartars. During the danger the citizens and the inhabitants of the environs always retreated hither with their cattle and with their property. The walls were built double palisade—shaped. Soil was poured between the walls. The castle had towers with shooting-stands and a gate and was surrounded by a deep ditch. 30 wooden shelters were built additionally to the interior walls and covered with earth. Besides 20 cellars or tunnels were in the castle. The arming of the castle consisted of 3 guns, 20 small cannons and 39 arquebuses (hook guns). On the dam there was a great store of stokes and stones. On the towers and walls the guards did duty. The whole was surrounded by a palisade-abatis.

The completion of the town of Vinnitsa on the right bank of the river Boh, began in the first half of the 16th century. In the beginning of the 17th century there came Jesuits and Dominican friars. Round about their residence and church the Jesuits built the schools and lodgings for monks in 1649 by order of the Polish king Wladislas IV. The whole is surrounded by high walls which got the name „Mury" (walls) and which are safe till to-day. Behind the walls the Jesuits found protection from the sudden attacks of the Tartars as well as later on, a refuge from the hostilities of the Ukrainian cossacks and peasantry (ill. 20).

In the neighbourhood of the Jesuits the monks of the 2nd Catholic order, the Dominican friars settled in 1632. They occupied the Western

part of the „walls" and separated themselves from the Jesuits by a high wall (ill. 21, 22, 23).

Of all the old buildings of the walls, the chief part, where the Jesuits had their church and monastery, is in good condition till to-day (There is an Ukrainian cathedral now.) In the interior of the building we find several dark corridors and small faintly lighted rooms. Thick walls remind of the former fortress. The original architecture of the building was changed a little in consequence of the reconstruction of the roof (ill.22).

The church of the Dominican friars and the both side of the additionally built monastery of two floors, with several cells are safe till to day. This building is finished in late barock (ill. 23 right hand side). The sad cells of the Dominican monastery, distributed only on one side of the dusky corridor, give us an idea of the habits of the Dominican friars. A house of two floors also belonged to the old buildings and fixed the limits of the territories of the Dominican friars and the Jesuits (ill. 21).

In 1650 the Kalnycki Regiment, whose chief commander was the Ukrainian colonel Iwan Bohun, was quartered at Vinnitsa. The popularity of colonel Bohun was extremely high in the whole Ukraine. He was also well known in the whole Europe. English and French newspapers reported of colonel Bohun. All Ukrainian, Polish and Russian chronicles gave large place to his name, but nowhere they wrote somewhat bad of him. Colonel Bohun has complet Vinnitsa to a strong fortress.

In winter 1651 Vinnitsa was attacked suddenly by the Polish hetman Kalynowski. But Colonel Bohun did not let to be surprised. He ordered to hack holes into the ice of the river Boh, side by side and to cover them carefully. The Polish army was decoyed on the ice. There was a combat, during which the Poles were entirely annihilated. The building of the fortificated walls „Mury" was rewarded (ill 20). The Polish historian Kubala wrote about Bohun the following: "courage of the lion, agility of a snake, slyness of the fox, lightness of the wind lived in all his veins. Liberty, space, steppe and war were his element."

The church of St. Nicholas is the most interesting reminiscence of the Ukrainian ecclesiastical architecture. It was built in 1746 in Galician style. The church is not big (the walls are made of

thick wooden beams) and consists of three parts: porch, middle part and altar (ill. 24). Above every part you see the square tower, covered with roof, with cupola and undercupola. Round about the church there is a rain-cover, resting upon pillars. Above the rain-cover, the walls of the church are mounted with planks vertically arranged.

Away from the church there is standing the steeple (ill. 25, right hand side) which is supported by four columns built in bricks. The steeple was built of wood and somewhat later, covered with planks.

The Capuchins' monastery was founded in the centre of the town in 1745 by the Staroste of the town of Vinnitsa Ludwig Kalynowkyj (ill. 26). The Capuchins came to Vinnitsa later than the Jesuits and the Dominican friars and stayed there till 1888. They were employed as workmen. Especially they gathered bee-wax and melted it for candles, brewed beer and cultivated fruits. The monastery is surrounded by a high wall laid with old-fashioned bricks. The wall went forth to the middle of the mainstreet. Therefore this part was removed in 1928 to broaden the street. The high white front-side of the monastery with simple ornaments has windows only in the 2nd floor.

On the interior walls 14 interesting frescoes are painted which represent the passion of Jesus Christ.

There are several reminiscences in Vinnitsa which are connected tightly with the name and the life of the great Ukrainian author Michael Kociubynskyj. The author was born the 17th September 1864 at Vinnitsa. His birth-house, where he spent 33 years of his life, has been saved till to-day. The little house is nearly lost in the blisful verdure of the garden and wonderful flowers of which Kociubynskyj was very fond (ill. 27).

Not far from the town near the village Sabariw on the left bank of the river Boh in a splendid forest of white beeches, there lies close by the water a big rock called: The stone of Kociubynskyj (ill. 28). A commemorative board of white marble reports, that M. Kociubynskyj wrote here his first works. Besides of the museum (building) there are some more houses which the grandfather of the author Maksym Abasa had built. This farm has his name: Abasiwka (ill. 29). During the years about 1880 fairs were held here by the merchants, much people joined there and the ballad-singers and organ-grinders sang of the glorious past of the Ukraine.

La' ville de Wynnycja est mentionnée dans la chronique comme une ville fortifiée pour la première fois vers la deuxième moitié XIV siècle, quand les princes Korjatowytch commencèrent à batir un grand château fort. Il n'y a plus de traces du château fort depuis longtemps. En 1424 les Tartares ont détruit Wynnycja et brulé le château. Le château fut restauré. En 1580 le château fut brulé encore une fois par les Tartares, mais cette fois entièrement. Encore au commencement du XIX siècle les ruines du château pouvaiet êtere vus. Aujourd'hui une carrière se trouve à cette place (fig. 19).

Le château était caractéristique par ses constructions. Les fortifications étaient faites de bois et de terre. La description du château des années 1545 et 1552 contient ce qui suit: Le château fort des princes Korjatowytch était situé sur un rocher auprès du Boh. Le mont avait une hauteur de plus de 40 mètres. C'était le seul endroit qui donnait un refuge contre les attaques des Tartares et pendant le danger les citoyens et les habitants des environs s'y sont toujours retirés avec leur bétail et avec leur fortune. Les murs étaient bâtis en forme de double palissade. Entre les murs la terre fut versée. Le château avait des tours crénelées et une porte et il était entouré d'un profond fossé. Aux murs intérieurs trente abris de bois étaient bâtis et couverts de terre. En outre il y avait dans le château 20 caves ou tunnels. L'armement du château consistait en 3 bouches à feu, 20 petits canons et 39 arquebuses. Sur la digue il y a une grande réserve de pilotis et de pierres. Sur les tours et les murs la garde faisait son service. Tout était entouré d'un abatis de palissade.

Dans la première moitié du XVI. siècle, l' achèvement de la ville Wynnycja sur la rive droite du fleuve commença. Au commencement du XVII siècle les Jésuites et les Dominicains arrivèrent à Wynnycja. Sous l'ordre du roi polonais Wladyslaus IV les Jésuites bâtirent en 1649 autour de leur résidence et église des écoles et des établissements pour les moines. Tout était entouré de hauts murs qui furent nommés „Mury" (des murs) et qui se sont conservés jusqu'aujourd'hui. Derrière les murs, les Jésuites se trouvaient à l'abri des attaques soudaines des Tartares, ainsi que plus tard ils trouvaient un refuge devant les hostilités des cosaques ukrainiens et des paysans (fig. 20).

Dans les environs des Jésuites, les moines du 2 ordre catholique — les Dominicains s'établissaient en 1632. Ils ont occupé la partie à l'ouest des „murs" et ils se sont séparés des Jésuites par un haut mur (fig. 21, 22, 23).

De la part des vieux bâtiments des murs se sont bien conservés jusqu' aujourd'hui: l'édifice où les Jésuites avaient l'église et le monastère. Maintenant une cathédrale ukrainienne est située là. Dans l'intérieur de l'édifice nous trouvons plusieurs corridors obscurs et de petites chambres faiblement éclairées. Ces murs épais nous rappèllent l'ancienne forteresse. L'architecture originale de l'édifice fut changée un peu par suite de la reconstruction du tôit (fig. 22). L'église des Dominicains — avec le monastère à deux étages, adossé par deux cotés à plusieurs cellules pour les moines — s'est bien conservée jusqu'aujourd'hui. Cet édifice fut achevé en ancien baroque (fig. 23 à droite). Les tristes cellules du monastère des Dominicains, distribuées seulement d'un coté du sombre corridor, nous donnent un aperçu de la manière de vivre des Dominicains. Aux vieux bâtiments appartient aussi une maison à deux étages qui séparait les territoires des Dominicains et des Jésuites (fig. 21).

En 1650 le régiment Kalnyckyj, dont le commandant était le colonel ukrainien Iwan Bohun était cantonné à Wynnycja. La popularité du colonel Bohun était extraordinairement grande dans toute l'Ukraine. Il était aussi connu dans toute l'Europe. Les journaux français et anglais ont écrit du colonel Bohun, et dans toutes les chroniques ukrainiennes, polonaises et russes beaucoup de place était consacrée à son nom, mais nulle part on a écrit du mal de Bohun. Le colonel Bohun a achevé de faire de Wynnycja une puissante forteresse.

En hiver 1651 Wynnycja fut attaquée par le hetman polonais Kalynowski. Mais le colonel Bohun ne se laissa pas tromper. Il ordonna qu'on fit des trous dans la glace du fleuve Boh, l'un à côté de l'autre et qu'on les cacha soigneusement. L'armée polonaise se laissa attirer sur la glace; il en vint au combat, dans lequel les Polonais furent tout à fait anéantis. La construction des murs fortifiés „Mury" en valait la peine (fig. 20). L'historien polonais Kubala a écrit de Bohun ce qui suit: „courage de lion, agilité d'un serpent, ruse d'un renard, frivolité du vent, vivaient dans toutes ses veines. La liberté, l'espace, la steppe, et la guerre sont devenus son élément".

L'église St. Nicolas est le souvenir le plus intéressant de l'architecture ecclésiastique ukrainienne. Elle a été construite en style galicien en 1746. L'église n'est pas grande — les murs sont en grosses charpentes — et elle se compose de trois parties: le porche, la partie du milieu et l'autel

(fig. 24). Au dessus de chaque partie s'élève une tour carrée couverte d'un toit avec des coupoles et des sous-coupoles. Autour de l'église se trouve un auvent, appuyé sur des pilastres. Au dessus de l'auvent les murs de l'église sont revetus de planches courant verticalement. Au coté de l'église se trouve le clocher (fig. 25 à droite) qui est soutenu par quatre piliers de mur. Le clocher est bâti un peu plus tard en bois et couvert de planches.

Le monastère des Capucins fut fondé au centre de la ville en 1745 par le staroste de la ville Wynnycja Ludwig Kalynowskyj (fig. 26). Les Capucins vinrent à Wynnycja plus tard que les Jésuites et les Dominicains et restèrent ici jusqu'en 1888. Ils travaillaient comme dés ouvriers. Surtout ils ramassaient la cire d'abeilles et la refondaient pour en faire des bougies, brassaient de la bière et s'occupaient de la pomiculture. Le monastère est entouré par un haut mur fait de briques démondées. Le mur sortait jusqu'au milieu de la rue principale. C'est pourquoi en 1928 pour élargir la rue une partie nécessaire fut démolie. Le front haut et blanc du monastère avec ornements simples a des fenêtres seulement au deuxième étage.

Sur les murs intérieurs sont peintes quatorze fresques intéressantes qui représentent la passion de Jésus-Christ.

A Wynnycja il y a plusieurs souvenirs qui sont liés étroitement au nom et à la vie du grand écrivain ukrainien Michel Kociubynskyj, qui naquit le 17. septembre 1864 à Wynnycja, La maison ou l'écrivain est né et ou il a vécu pendant 33 années, s'est conservée jusqu'à nos jours. La petite maison se perd dans la délicieuse verdure du jardin et des fleurs magnifiques que Kociubynskyj aimait tant (fig. 27).

Pas loin de la ville auprès du village Sabariw sur la rive gauche du Boh dans une superbe forêt de charmes juste auprès de l'eau, il y a un grand rocher, nommé „La pierre de Kociubynskyj" (fig. 28). Une table commémorative en marbre blanc raconte que M. Kociubynskyj a écrit ici ses premières oeuvres. Sauf l'édifice du musée il y a quelques maisons que le grand-père de l'écrivain Maksym Abasa a bâties. Cette métairie porte le nom Abasiwka (fig. 29). Vers 1880 ainsi que dans les périodes anciennes on a ici tenu des foires; beaucoup de marchands et de peuples se rassemblaient. Les musiciens et les vielleurs chantaient le passé glorieux de l'Ukraine.

Zum ersten Mal wird die Stadt Wynnycja in der Chronik als befestigte Stadt in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts erwähnt, als die Fürsten Korjatowytsch mit dem Bau einer großen Burg begannen. Von der Burg ist schon lange keine Spur mehr vorhanden. Im Jahre 1424 haben die Tataren Wynnycja zerstört und die Burg verbrannt. Die Burg wurde renoviert. Im Jahre 1580 wurde die Burg von den Tataren wieder zerstört und diesmal gänzlich verbrannt. Noch anfangs des 19. Jahrhunderts waren die Ruinen der Burg zu sehen. Heute befindet sich auf dieser Stelle ein Steinbruch (Bild 19).

Die Burg war charakteristisch durch ihre Bauten. Die Befestigungen waren aus Holz und Erde gemacht. Die Beschreibung der Burg aus den Jahren 1545 und 1552 enthält folgendes: Die Burg der Fürsten Korjatowytsch stand auf einem Felsenberg am Boh. Der Berg war über 40 m hoch. Es war die einzige Stelle, die Schutz bot vor den Überfällen der Tataren, und während der Gefahr haben sich die Bürger und die Bewohner der Umgebung mit ihrem Vieh und ihrem Vermögen immer hierher zurückgezogen. Die Wände waren doppelt pallisadenförmig gebaut. Zwischen die Wände wurde Erde hineingeschüttet. Die Burg besaß Türme mit Schießständen und ein Tor und war von einem tiefen Graben umgeben. An die inneren Wände waren 30 Holzunterstände angebaut und mit Erde bedeckt. Außerdem befanden sich in der Burg 20 Keller oder Tunnel. Die Bewaffnung der Burg bestand aus drei Geschützen, 20 kleinen Kanonen und 39 Hakenbüchsen. Auf dem Damm war ein großer Vorrat an Pfählen und Steinen. Auf den Türmen und Wänden hat die Wache den Dienst gehalten. Das Ganze war von einem Pallisadenverhau umgeben.

In der ersten Hälfte des 16 Jahrhunderts begann der Ausbau der Stadt Wynnycja am rechten Ufer des Flusses Boh. Am Anfang des 17. Jahrhunderts kamen nach Wynnycja Jesuiten und Dominikaner. Auf Anordnung des polnischen Königs Wladyslaus IV bauten die Jesuiten im Jahre 1649 um ihre Residenz und Kirche herum Schulen und Unterkünfte für die Mönche. Das Ganze wurde mit hohen Wänden umgeben, welche mit der Zeit den Namen „Mury" (Mauern) erhielten und die bis heute erhalten sind. Hinter den Wänden fanden die Jesuiten sowohl Schutz vor den Tatarenüberfällen, als auch später Zuflucht vor den Feindseligkeiten der ukrainischen Kosaken und des Bauerntums (Bild 20).

In der Nachbarschaft der Jesuiten haben sich im Jahre 1632 die Mönche des zweiten katholischen Ordens angesiedelt — die Dominikaner. Sie haben den westlichen Teil der „Mauern" eingenommen und haben sich von den Jesuiten durch eine hohe Mauer abgetrennt (Bilder 21, 22, 23).

Aus den alten Gebäuden der Mauern erhielt sich gut bis heute das Hauptgebäude, wo die Jesuiten Kirche und Kloster besaßen (jetzt ist dort eine ukrainische Kathedrale). Im Innern des Gebäudes finden wir mehrere dunkle Korridore und kleine schwach beleuchtete Zimmer. Dicke Wände erinnern an die ehemalige Festung. Die ursprüngliche Architektur des Gebäudes wurde infolge der Rekonstruktion des Daches etwas abgeändert (Bild 22).

Die Dominikanerkirche hat sich bis heute gut erhalten. Das zweistöckige Kloster ist beiderseitig hinten angebaut und enthält mehrere Zellen für die Mönche. Dieses Gebäude wurde im späten Barock ausgeführt (Bild 23 rechts). Die traurigen Zellen des Dominikanerklosters, nur auf einer Seite des düsteren Korridors verteilt, geben uns das Bild der Lebensweise der Dominikaner wieder. Zu den alten Gebäuden gehört auch ein zweistöckiges Haus, welches die Geländer der Dominikaner und Jesuiten abgrenzte (Bild 21).

Im Jahre 1650 wurde in Wynnycja das Kalnycki Regiment einquartiert, dessen Kommandant der ukrainische Oberst Iwan Bohun war. Die Popularität des Obersten Bohun war in der ganzen Ukraine außergewöhnlich groß. Er war auch in ganz Europa bekannt. Über den Obersten Bohun wurde in französischen und englischen Zeitungen geschrieben. In allen ukrainischen, polnischen und russischen Chroniken wurde seinem Namen sehr viel Raum gewidmet, aber nirgends wird über Bohun schlechtes geschrieben. Der Oberst Bohun hat Wynnycja zu einer starken Festung ausgebaut. Im Winter 1651 wurde Wynnycja vom polnischen Hetman Kalynowski überfallen. Aber Oberst Bohun ließ sich nicht überraschen. Er befahl, auf dem Flusse Eislöcher neben einander auszuhacken und sorgfältig zu tarnen. Das polnische Heer ließ sich auf das Eis locken und es kam zum Kampf, in welchem die Polen gänzlich aufgerieben wurden. Der Bau der Festungswände „Mury" hatte sich gelohnt (Bild 20). Der polnische Historiker Kubala hat folgendes über den Bohun geschrieben: „Mut des Löwen, Beweglichkeit der Schlange, Schlauheit des Fuchses, Leichtsinn des Windes lebten in allen seinen Adern. Freiheit, Raum, Steppe und Krieg sind zu seinem Element geworden.

Die St.-Nikolaus-Kirche ist das interessanteste Denkmal der ukrainischen Kirchenarchitektur. Sie ist im Jahre 1746 im galizischen Stil gebaut. Die Kirche ist nicht groß (die Wände sind aus dicken Holzbalken) und besteht aus drei Teilen: Vorhalle, mittlerer Teil und Altar (Bild 24). Über jedem

erhebt sich ein viereckiger mit Dach gedeckter Turm mit Kuppel und Unterkuppeln. Rund um die Kirche herum befindet sich ein auf Pfeilern gestütztes Regendach. Über dem Regendach sind die Wände der Kirche mit vertikal laufenden Brettern beschlagen.

Abseits der Kirche steht der Glockenturm (Bild 25 rechts), welcher von vier Mauersäulen gestützt wird. Der Glockenturm ist etwas später aus Holz gebaut und mit Brettern verdeckt.

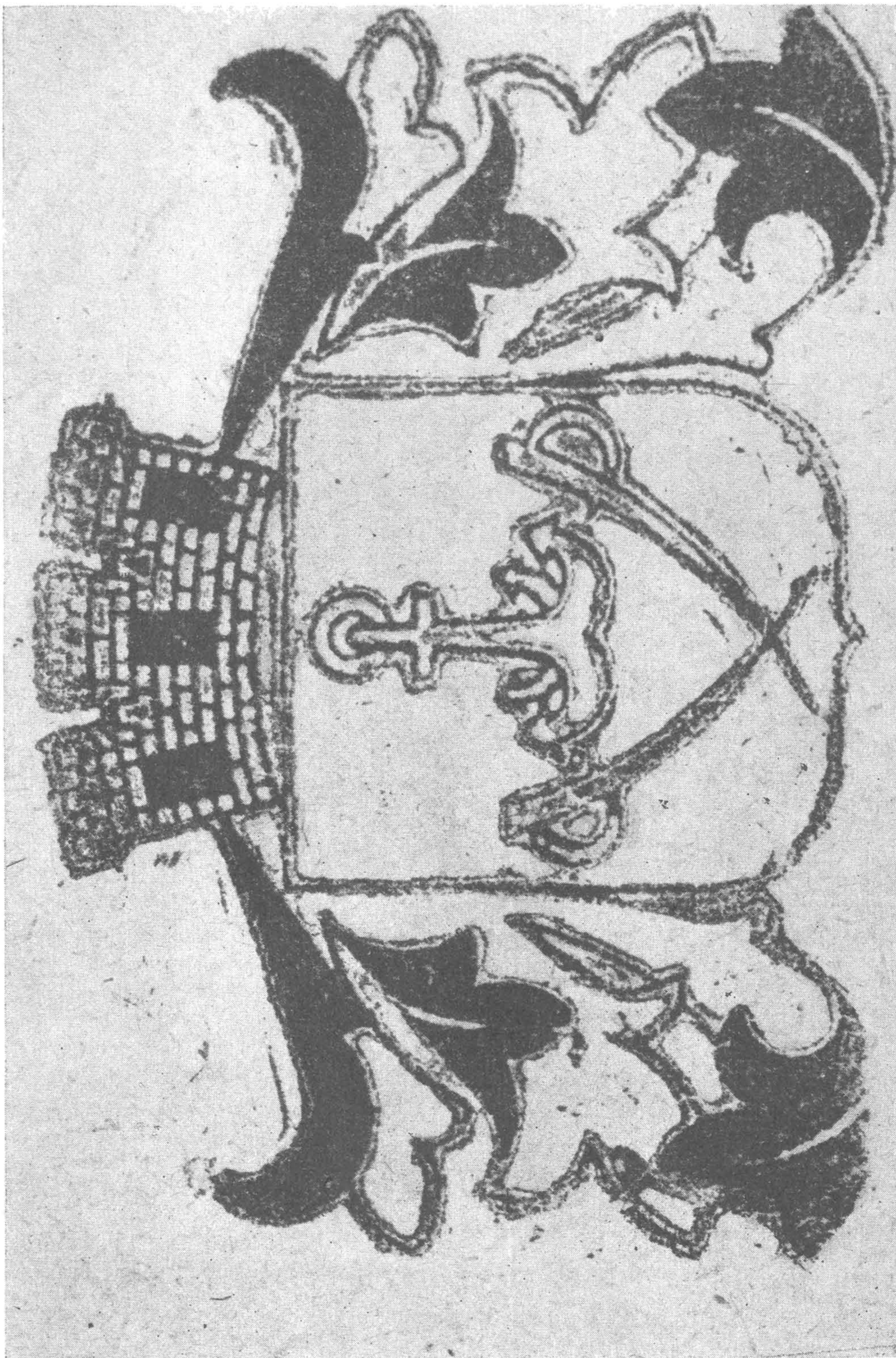
Das Kapuzinerkloster wurde im Zentrum der Stadt im Jahre 1745 durch den Starosten der Stadt Wynnycja Ludwig Kalynowskyj (Bild 26) gegründet. Die Kapuziner kamen nach Wynnycja später als die Jesuiten und Dominikaner und verblieben hier bis zum Jahre 1888. Sie waren als Handwerker beschäftigt. Meistens sammelten sie Bienenwachs und schmolzen es zur Herstellung von Kerzen, brauten Bier und pflegten den Obstbau. Das Kloster umgibt eine hohe aus altmodischen Ziegeln gemauerte Wand. Die Wand ging bis auf die Mitte der Hauptstraße heraus. Deswegen wurde im Jahre 1928 der zur Verbreiterung der Straße nötige Teil abgebaut. Die hohe, weiße Front des Klosters mit einfacher Verzierung hat Fenster nur im 2. Stock.

Auf den inneren Wänden sind 14 interessante Fresken gemalt, welche die Leiden Jesu Christi darstellen.

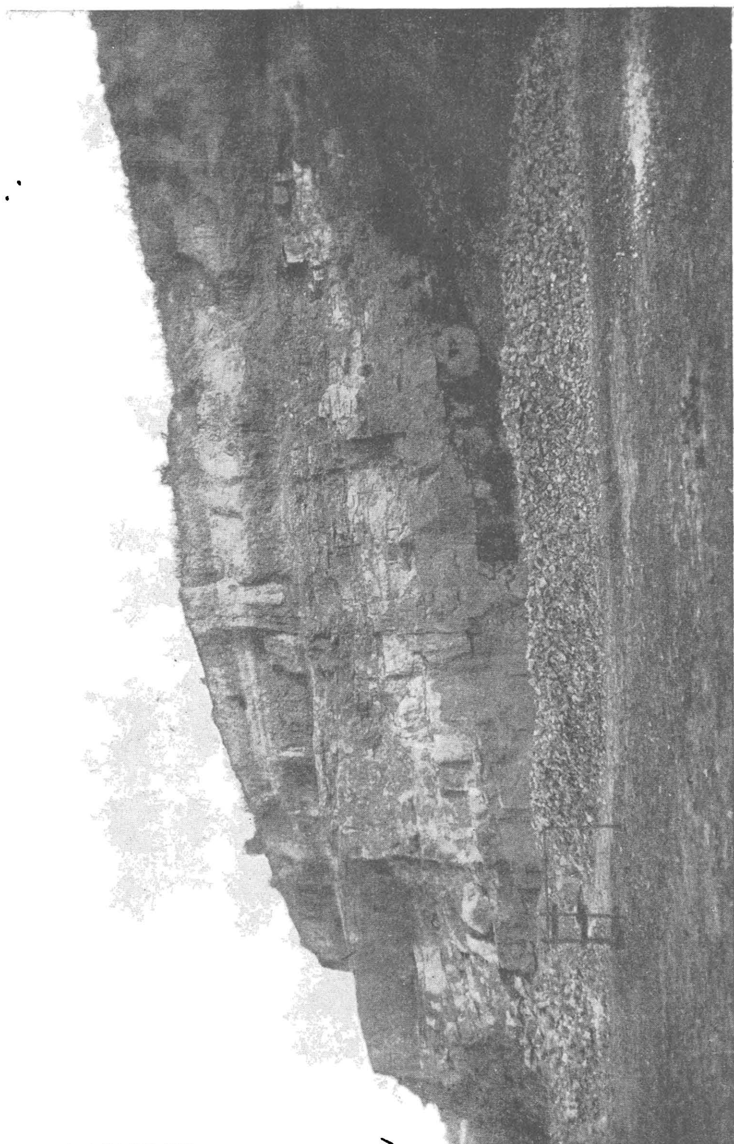

In Wynnycja sind mehrere Denkmale, die mit dem Namen und dem Leben des großen ukrainischen Schriftstellers Michael Kociubynskyj eng zusammenhängen. Am 17. September 1864 ist der Schriftsteller Michael Kociubynskyj in Wynnycja geboren. Bis zu unserer Zeit erhielt sich das Geburtshaus des Dichters, in dem er 33 Jahre seines Lebens verbrachte, das aber jetzt in ein Museum umgewandelt wurde. Das kleine Häuschen verliert sich in wonnigem Grün des Gartens und in wunderschönen Blumen, welche Kociubynskyj sehr geliebt hat (Bild 27).

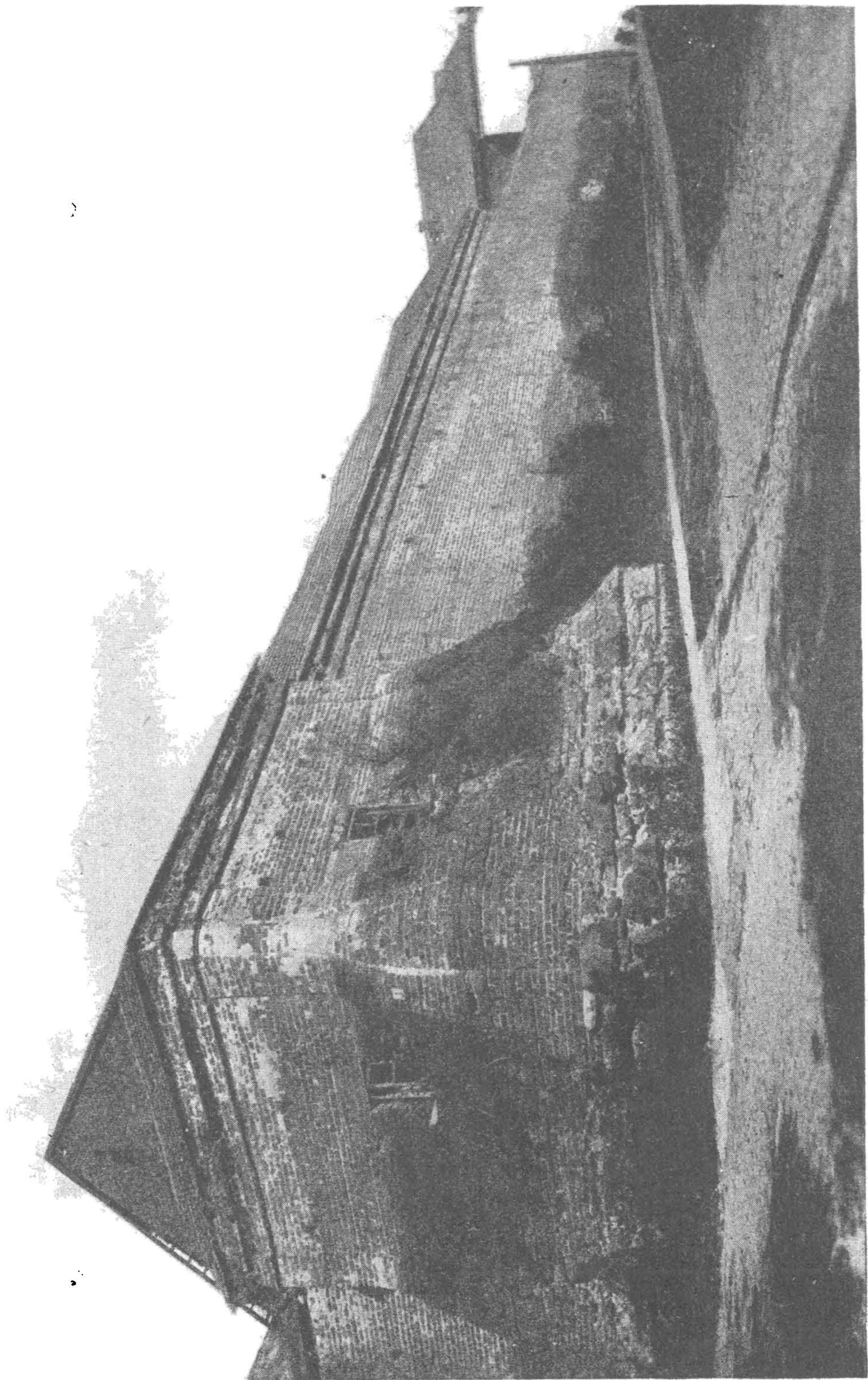
Unweit der Stadt, beim Dorf Sabariw an dem linken Bohufer in einem herrlichen Weißbuchenwald liegt knapp am Wasser ein großer Felsen „der Stein von Kociubynskyj" genannt. (Bild 28). Eine Gedenktafel aus weißem Marmor berichtet, daß M. Kociubynskyj hier seine ersten Werke schrieb. Außer dem Museumsgebäude befinden sich noch einige Häuser hier, welche der Großvater des Schriftstellers Maksym Abasa gebaut hat. Dieser Meierhof trägt seinen Namen, „Abasiwka" (Bild 29). In den achtziger Jahren wurden hier, wie auch in den alten Zeiten die Jahrmärkte abgehalten, hier sammelten sich Kaufleute und viel Volk, Banduristen und Leierleute besangen die glorreiche Vergangenheit der Ukraine.

18. Герб Винниці
The weapon of the town of Vinnitsa
Les armoiries de la ville Wynnycja
Das Wappen der Stadt Wynnycja

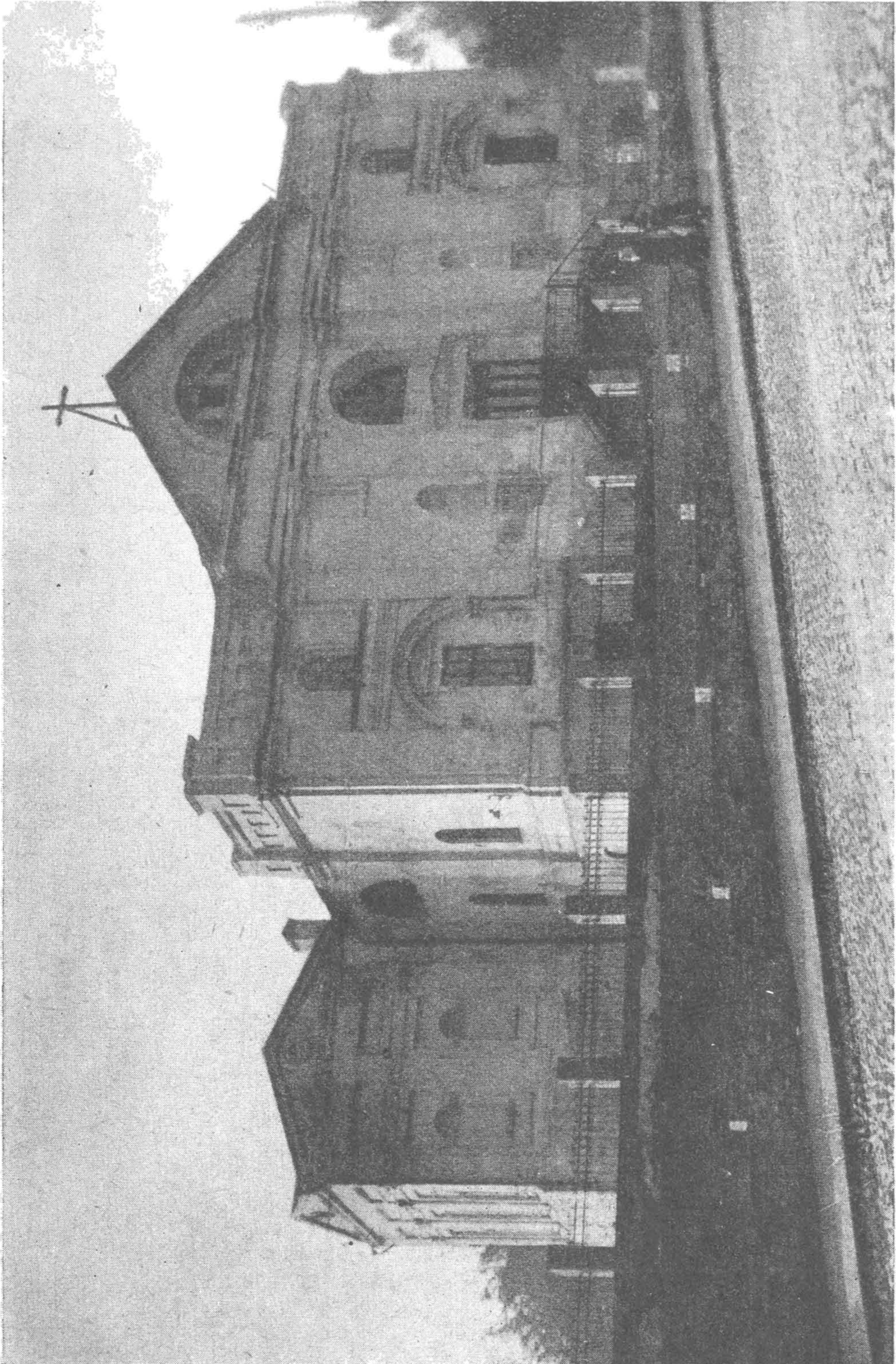
19. Руїни скелі над Богом, де був замок кн. Коріятовичів
Ruins of the rocks on Boh, where the castle of the princes Korjatowytch was situated.
Les ruines des rochers sur le Boh ou s'élevait le château des princes Korjatowytsch
Ruinen der Felsen am Boh, wo die Burg der Fürsten Korjatowytsch stand

20. „Мури“ (башта і стіни укріплень)
"Mury" (walls) bastion and walls of the fortress
„Mury“ (murs) bastions et murs de la forteresse
„Mury“ (Mauern) Bastion und Wände der Festung

21. Один з будинків „Мурів“
A building of the "Mury"
Un bâtiment des „Mury"
Ein Gebäude der „Mury"

22. Український собор (колишній костел і кляштор Єзуїтів)
Ukrainian cathedral, ancient Jesuits' monastery
Cathedrale ukrainienne. ancien monastère des Jésuites
Ukrainische Kathedrale, ehemaliges Jesuitenkloster

23. Собор автономної православної церкви (колишній костел Домініканів)

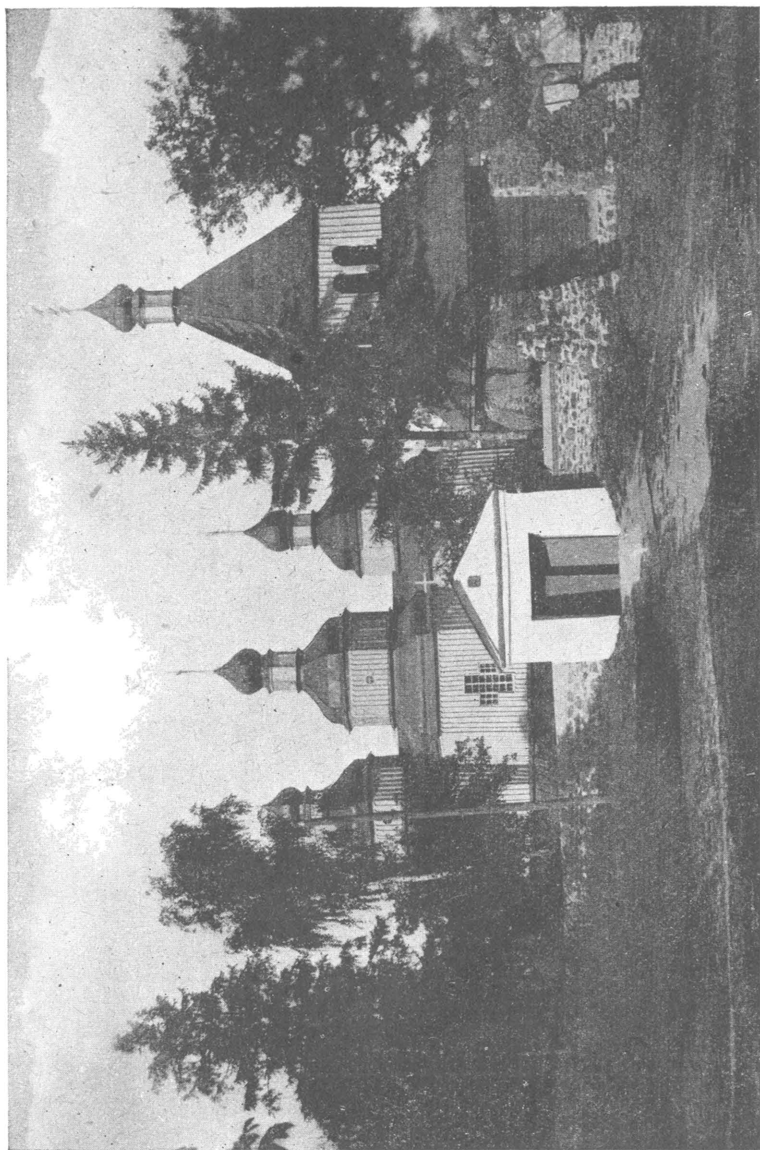
Slavonian church, ancient church of Dominican friars

Église slave, ancienne église des Dominicains

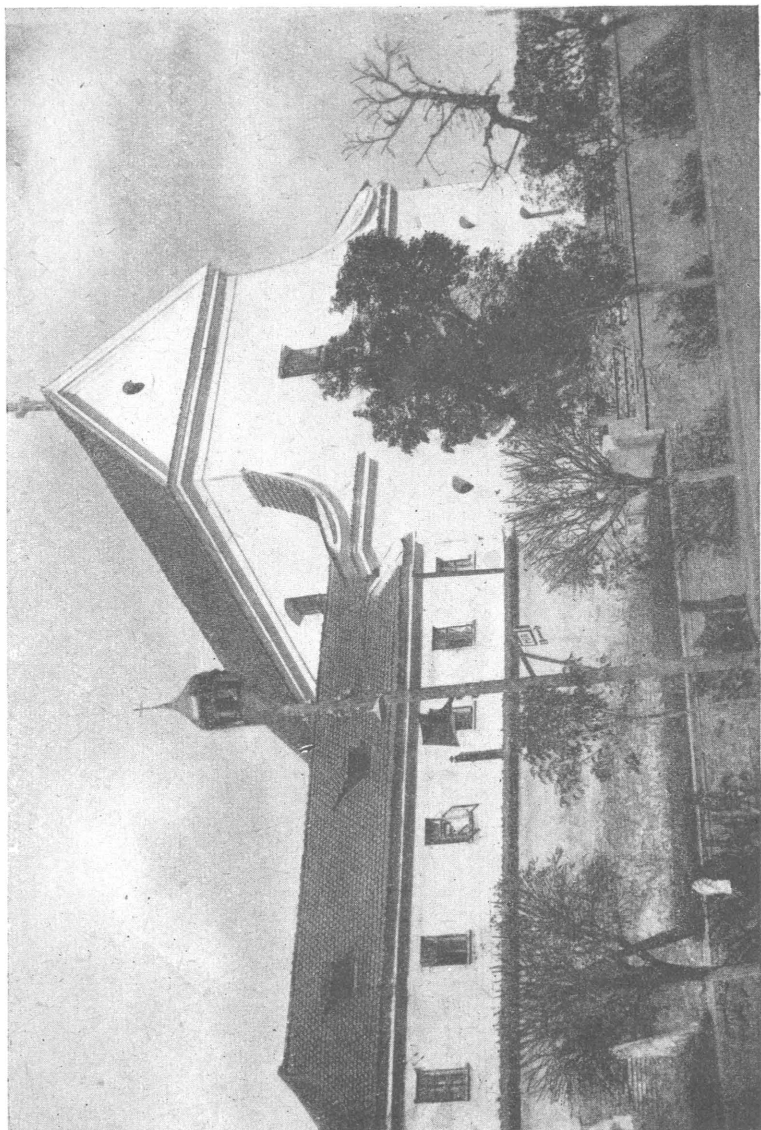
Slawische Kirche, ehemalige Dominikanerkirche

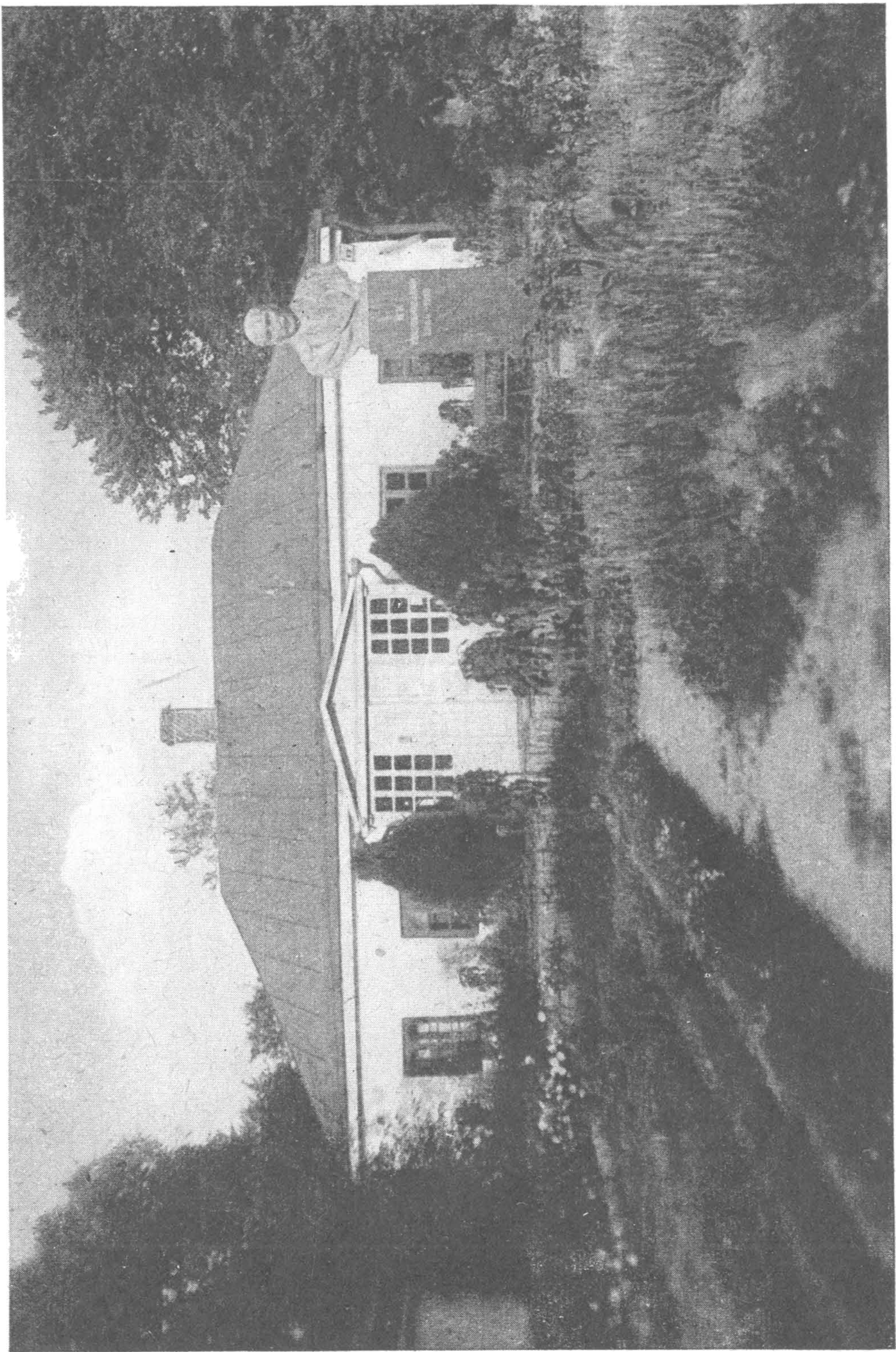
24. Церква св. Миколи
The church of St. Nicholas
L' église de St. Nicolas
Die Kirche des St. Nikolaus

25. Церква св. Миколи з дзвіницею (праворуч)
The church of St. Nicholas with the steeple
L' église de St. Nicolas avee le clocher
Die Kirche des St. Nikolaus mit dem Glockenturm

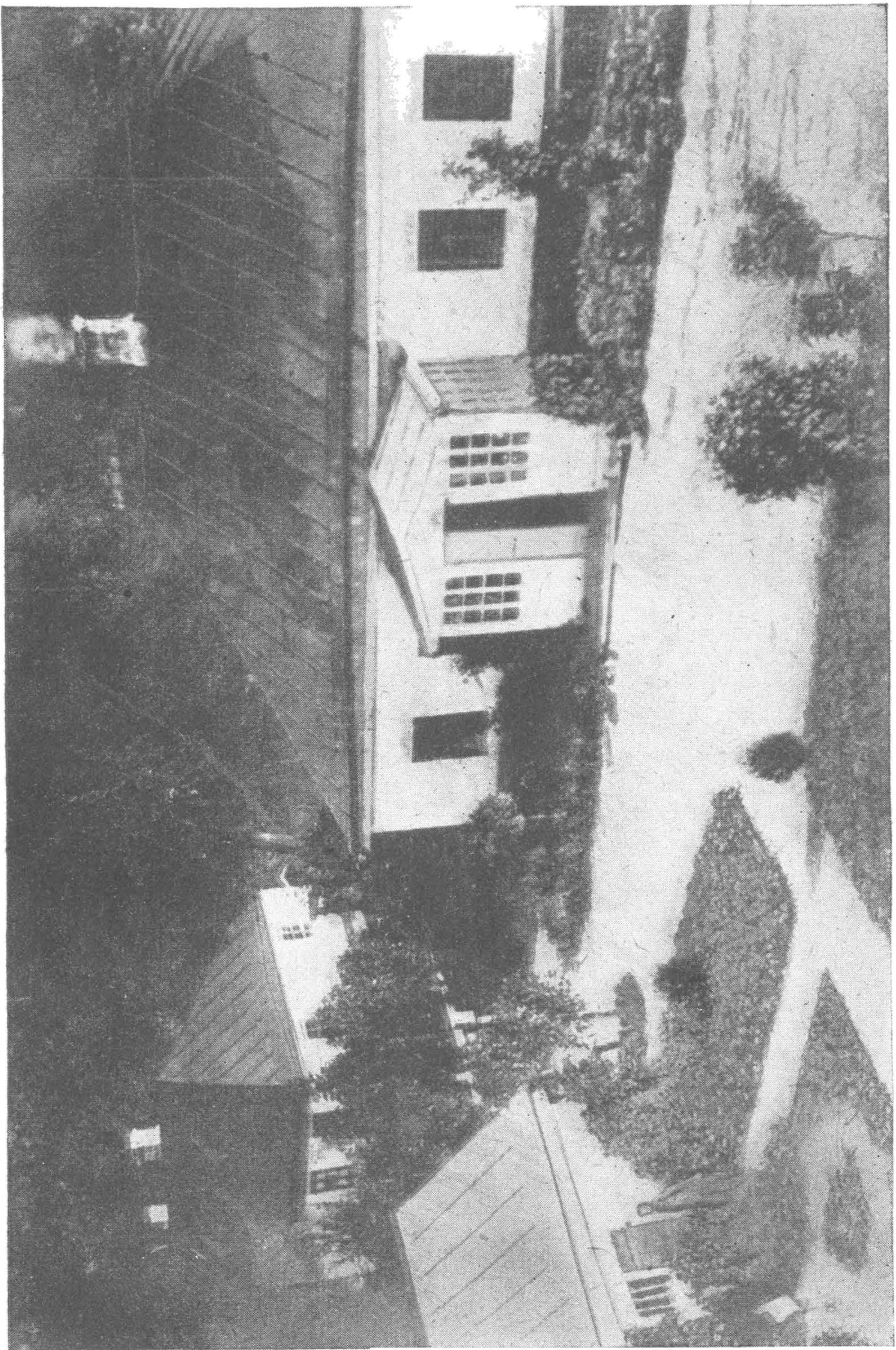
26. Капуцинський кляштор
Monastery of Capuchins
Monastère des Capucins
Kapuzinerkloster

27. Будинок-Музей Михайла Коцюбинського
Museum of Michael Kociubynskyj
Musée de Michel Kociubynskyj
Michael Kociubynskyj's Museum

28. „Камінь Коцюбинського“
The stone of Michael Kociubynskyj
La pierre de Michel Kociubynskyj
Der Stein von Michael Kociubynskyj

29. Хутір „Абазівка“
Farm "Abazivka"
Métairie „Abaziwka“
Meierhof „Abaziwka“.

ЗМІСТ

CONTENTS

ВИДАННЯ
В-ВА „БРАМА СОФІЇ“

1. Наш Київ — святий, пограбований, зруйнований, поганьблений. Фото-альбом. Авґсбурґ, 1946.

2. Михайло Орест. Душа і Доля. Збірка поезій. Авґсбурґ, 1946.

3. П. Павлович. Слідами Михайла Коцюбинського. Ілюстрований збірник. Авґсбурґ, 1946.

PUBLICATIONS
OF "THE GATE OF SOPHIA"

1. Our Kiev — Holy, Plundered, Ruined, Dishonoured. First album of sketches. Augsburg, 1946.
2. Michael Orest. Soul and Destiny, poems. Augsburg, 1946.
3. P. Pavlovytch. Following Michael Kociubynskyj, biographical essays, with illustrations. Augsburg, 1946.

Druck: Hans Holzmann, Bad Wörishofen. VI. 46.